Ἀριθ. 350 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ζ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΑ' Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀγχίσμου 9. 12 Σεπτεμβρίου 1882

ΤΟ ΑΚΟΥΣΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ].

Συνέχεια (ἴδε σελ. 568.

ΙΒ'

Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου.

Τὸ φανὲν πλοῖον ἦτο ἱστιοφόρον, ἔπλεε δὲ καθὰ ἐφαίνετο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ *Δάβις*, τὸ πειρατικὸν ὅμως λοξοδρομοῦν προσήγγιζε πρὸς αὐτό.

— Ἔλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ Πινσὼν πρὸς τὸν Ζωηρόν· εἰξεύρεις βέβαια ὅτι ἡ γῆ εἶνε στρογγύλη;

— Μάλιστα· δὲν ἠδυνήθην ὅμως ποτὲ νὰ ἐννοήσω πῶς οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες κατοικοῦν εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς σφαίρας, ἐμποροῦν νὰ περιπατοῦν μὲ τὸ κεφάλι κάτω.

— Ἡ σφαῖρά μας, μικρὲ, κυλιομένη τάχιστα ἐντὸς τοῦ χάους καὶ ἐκτελοῦσα τὴν διπλῆν αὐτῆς περιστροφὴν δὲν ἔχει πράγματι οὐδὲ ἄνω μέρος οὐδὲ κάτω. Ἀφ' ἑνὸς ἡ κεντρομόλος δύναμις ἕλκει τὸ ἡμέτερον σῶμα πρὸς τὸ κέντρον· ἀφ' ἑτέρου ἡ βαρύτης τῆς ἀτμοσφαίρας ἡμῶν, ἴση πρὸς βάρος δώδεκα χιλιάδων χιλιογράμμων μᾶς κρατεῖ στερεῶς ἐπὶ τῆς εὐρείας ἡμῶν φυλακῆς. Σὲ ἔκραξα ὅπως σοὶ δείξω ἓν τῶν φαινομένων, δι' ὧν ἀποδεικνύεται τὸ στρογγύλον τῆς γηΐνης ἡμῶν σφαίρας σχῆμα· παρατήρησε ἐνώπιόν σου καὶ εἰπέ μοι τί βλέπεις εἰς τὸν ὁρίζοντα;

— Ὅ,τι βλέπετε καὶ σεῖς, τοὺς ἱστοὺς ἑνὸς πλοίου.

— Καὶ ποῖον μέρος τῶν ἱστῶν διακρίνεις;

— Τὴν κορυφὴν αὐτῶν.

— Καὶ τὸ σκάφος τοῦ πλοίου τὸ βλέπεις;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Ζωηρὸς, ἀφοῦ παρετήρησε μετὰ προσοχῆς.

— Καὶ διατί δὲν βλέπεις τὸ σκάφος;

— Διότι τὸ πλοῖον εἶνε εἰς μακρὰν ἀπόστασιν.

— Τὸ σκάφος ἑνὸς πλοίου εἶνε τοὐλάχιστον ἑκατοντάκις παχύτερον τῶν ἱστῶν, ἂν ἡ ἀπόστασις λοιπὸν σ' ἐμποδίζῃ νὰ τὸ ἴδῃς, τότε δυνάμει τίνος θαύματος δύνασαι νὰ διακρίνῃς τοὺς ἱστοὺς αὐτοῦ; Αἱ λοιπὸν, μικρέ μου, ἐπειδὴ ἡ γῆ εἶνε πράγματι στρογγύλη, διὰ τοῦτο τοῦ πλοίου φαίνονται κατ' ἀρχὰς οἱ ἱστοί· τὸ σκάφος κρύπτεται εἰσέτι ὄπισθεν τῆς καμπύλης τὴν ὁποίαν σχηματίζει ἡ θάλασσα. Ἂν ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν μας, ποῦ νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς, πρὸς τὰς Καναρίους νήσους, θὰ ἴδῃς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον νὰ φανῇ κατ' ἀρχὰς ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τῆς Τενερίφφης, ὅσον δὲ πλησιάζομεν θὰ φαίνωνται καὶ αἱ πλευραὶ καὶ ἡ βάσις αὐτοῦ. Ἐννοεῖς;

Φωναὶ ὀργῆς, ἃς ἐξέφερον οἱ παρὰ τὴν πρῴραν τοῦ *Φούλτωνος* συνηγμένοι ναῦται, διέκοψαν αἴφνης τὴν ὁμιλίαν ταύτην τοῦ Πινσών. Ὁ *Δάβις* κατεβίβαζε τὴν σημαίαν του καὶ ἀνύψου ἀντ' αὐτῆς τὴν τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Βορείων.

— Τί δηλοῖ τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ μηχανικὸς ἀμηχανῶν· μὴ εἶνε πρόκλησις;

— Αὐτὸ δηλοῖ, εἶπεν ὁ ὕπαρχος, ὅτι ὁ πειρατὴς ἀνεγνώρισεν ὅτι τὸ πρὸς ἡμᾶς κατευθυνόμενον τρίιστον πλοῖον εἶνε ἀμερικανικόν. Ὑψοῖ τὴν σημαίαν ἡμῶν διὰ νὰ μὴ ἐκφοβίσῃ τὴν λεῖαν ἥτις προχωρεῖ ἀνυπόπτως. Εἶνε κακὸν στρατήγημα, τὸ ὁποῖον ὅμως ἡμεῖς ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐξουδετερώσωμεν, εἰδοποιοῦντες διὰ πυροβολισμῶν τὸ πλοῖον νὰ προσέχῃ.

Ἐπήρχετο ἡ νύξ· ὁ πλοίαρχος ὄρθιος ἐπὶ τῆς γεφύρας διέταξε νὰ πυροβολήσωσι καὶ ἐκπυρσοκρότησις ἄσφαιρος ἐτάραξε τὸν αἰθέρα. Τὰ τηλεσκόπια ἐστράφησαν πρὸς τὸ πλοῖον, ὅπερ ἦτο ἱστιοφόρον, μεγάλης χωρητικότητος, φέρον πιθανῶς φορτίον βάμβακος. Ὁ πυροβολισμὸς τοῦ *Φούλτωνος* ἔκαμεν αὐτὸ κατ' ἀρχὰς νὰ μεταβάλῃ πορείαν· ἀλλὰ καὶ ὁ *Δάβις* ταυτοχρόνως ἐπυροβόλησε καὶ τὸν διπλοῦν τοῦτον πυροβολισμὸν τὸ πλοῖον ἐξέλαβεν ὡς προσταγὴν, ὅπως πλησιάσῃ πρὸς τὰ δύο ἀτμόπλοια, ἅτινα ἐφαίνοντο πλέοντα ὁμοῦ, διὸ ἐστράφη πάλιν καὶ ἐξηκολούθησε πλέον πρὸς αὐτά.

Ὁ πλοίαρχος ἀνυπομονῶν, θηριώδης, διέταξε νὰ ῥίψωσι σφαῖρας τινὰς κατὰ τοῦ *Δάβις*, ἐλπίζων ὅτι διὰ τῆς ἐχθρικῆς ταύτης ἐπιδείξεως ἤθελεν ἐξεγείρει τὴν προσοχὴν τοῦ πλοίου. Πλὴν τοῦτο εἰς δύο λευγῶν περίπου ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ *Φούλτωνος* εὑρισκόμενον, δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὰ σημεῖα ταῦτα.

Ὁ πλοίαρχος δὲν ἐγκατέλιπε τὴν θέσιν του. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκάλει τὸν μηχανικὸν καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου, ἀλλ' οὗτος ἐκίνει τὴν κεφαλήν. Τὸ ἀτμόπλοιον ἔβαινε μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς καὶ ἐπιτρεπομένης ὑπὸ τῆς ἀσφαλείας, ταχύτητος. Τῆς μηχανῆς ἡ κίνησις ἦτο ταχυτάτη· ἂν ἐπηυξάνετο ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ ἀπευκταῖον. Τὰ σκότη

τῆς νυκτὸς ἐπῆλθον καὶ ὁ *Δάβις* ἐξηφανίζετο ἤδη ἐντὸς αὐτῶν.

Ὁ πλοίαρχος ἐπορεύθη πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος καὶ τείνων τὸ οὖς ἠκροάσατο τοὺς ἐκ τῆς θαλάσσης προερχομένους κρότους. Αἰφνιδίως ἀκτὶς φωτεινὴ ἐπιφανεῖσα, ὠλίσθησεν ἐπὶ τῶν κυμάτων καὶ ἐρώτισε μακρὰν τὸν ὁρίζοντα. Ἡ ἀκτὶς ἔστη ἐπὶ τοῦ *Δάβις*, ὅστις ἐφάνη εἰς τὸ ἀλαλάζον πλήρωμα τοῦ *Φούλτωνος* εὐκρινῶς ὡς ἐν πλήρει ἡμέρᾳ.

Ἡ ἀκτὶς διατρέχουσα ἐκ νέου τὸν ὁρίζοντα ἔστη ἐπὶ τοῦ τρίστου πλοίου, ὅπερ εὑρίσκετο εἰς τριῶν περίπου χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ *Δάβις* καὶ ἐχώρει κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτόν.

— Τί εἶνε τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Ζωηρός· οὐδὲ σελήνη εἶνε οὐδὲ ἥλιος καὶ . . .

— Εἶνε ἠλεκτρικὸν φῶς, μικρέ, εἶπεν ὁ Πινσὼν δεικνύων αὐτῷ τὴν κορυφὴν τοῦ μεγάλου ἱστοῦ ὅπου ἐκυμάτιζον δύο μικραὶ σημαῖαι συνθημάτων· αὐτοὶ οἱ Ἀμερικανοὶ εἶνε τῷ ὄντι εὐφυεῖς καὶ ὁ *Δάβις* πρέπει νὰ εἶνε πολὺ ζαλισμένος.

Ἦτο πράγματι φανταστικὸν τὸ θέαμα· ἡ λευκὴ ἀκτὶς ἐκπεμπομένη ἐκ τοῦ μεγάλου θωρακίου τοῦ *Φούλτωνος* ἠκολούθει τὸν *Δάβις* ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς κινήσεσι, ἐρώτιζεν αὐτὸν διαρκῶς καὶ καθίστα τοὺς χειρισμοὺς αὐτοῦ ὁρατούς, ὡς ἂν ἐξετελοῦντο ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Πολλάκις τὸ πειρατικὸν προσεπάθησε νὰ διαφύγῃ τὸν ἐνοχλητικὸν τοῦτον φωτισμόν, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Τότε διηυθύνθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ ἐμπορικὸν πλοῖον καὶ ἤρχισε νὰ πυροβολῇ κατ' αὐτοῦ.

Ἔκπληκτον ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ταύτῃ ἐπιθέσει, τὸ πλοῖον ἤλλαξε πάραυτα τὴν πορείαν. Ἡ φωτεινὴ ἀκτίς, πεσοῦσα ἐπ' αὐτοῦ, κατέδειξε τὸ κατάστρωμα κεκαλυμμένον ὑπὸ θραυσμάτων ἱστίων καὶ ἐξαρτημάτων. Πύραυλοι ἐμπρηστικοί, ῥιφθέντες ἀπὸ τοῦ *Δάβις*, διέγραψαν μακρὰς παραβολὰς καὶ ἔπεσον ἐπὶ τοῦ ἀτυχοῦς πλοίου.

Κραυγαὶ μανιώδεις ἀντήχησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Φούλτωνος*.

— Κάμε νὰ διαρρηχθῇ τὸ πλοῖον μας ἐν ἀνάγκῃ, ἐκραύγασε πρὸς τὸν ἀρχιμηχανικὸν ὁ πλοίαρχος, ἀλλὰ δι' ὄνομα Θεοῦ, φέρε μας εἰς ἀπόστασιν βολῆς τηλεβόλου ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν. Φλὸξ ἐπεφάνη αἴφνης εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ τρίστου καὶ ἐρυθρὰ ἀντανάκλασις ἐρώτισε τὴν θάλασσαν. Τὸ πλοῖον καταληφθὲν ὑπὸ τῶν φλογῶν, δὲν διωκεῖτο πλέον καὶ ἀφίετο εἰς τὴν φορὰν τῶν κυμάτων. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος αὐτοῦ ναῦται περὶ τοὺς δέκα ἔσπευδον νὰ λύσωσι ἄκατόν τινα καὶ νὰ καταβιβάσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν.

—Τὸ πλοῖον αὐτὸ θὰ βυθισθῇ! κυβερνᾶτε κατ' ἐπάνω του, ἐφώνησε πρὸς τοὺς πηδαλιούχους ὁ πλοίαρχος.

Ὁ *Φούλτων* τιθασσῶς ὑπήκουσεν εἰς τὸ πηδάλιον. Σιγὴ νεκρώσιμος ἐβασίλευε μεταξὺ τῶν ναυτῶν· ἕκαστος αὐτῶν κατείχετο ὑπὸ σπαρακτικῆς γωνίας καὶ ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν. Τὸ τρίστον ἐβυθίζετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸ σκάφος αὐτοῦ κατῆλθε βαθμηδὸν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ὁ *Δάβις* μὴ παύων τὸν κατ' αὐτοῦ πυροβολισμὸν διέβη ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἀφανὴς πρὸς τὸν *Φούλτωνα*.

Τὸ τρίστον ἐξηκολούθει ταλαντευόμενον καὶ στρεφόμενον περὶ αὐτό. Εἶδον τοὺς ναύτας ἐξαφανιζομένους ἕνα πρὸς ἕνα. Διὰ μιᾶς κραυγὴ ἀγωνίας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ στήθη ὅλων· τὸ πλοῖον ἤρχισε νὰ κλίνῃ. Οἱ τεθραυσμένοι αὐτοῦ ἱστοὶ ἐφάνησαν κινούμενοι ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ καὶ τἀνάπαλιν, εἶτα ἐβυθίσθησαν βραδέως καὶ τὸ πυρπολούμενον πλοῖον ἐξηφανίσθη ὑπὸ τὰ κύματα.

— Ἰδοὺ ὁ πόλεμος! ἐψιθύρισεν ὁ Πινσὼν κρύπτων τὸ ὄμμα διὰ τῆς χειρός· εἶνε φρικτόν!

Σκότος βαθὺ ἐκάλυψεν ἐκ νέου τὴν θάλασσαν. Κραυγὴ θριάμβου, ἀναπεμπομένη ἐκ τοῦ *Δάβις*, ἀφίκετο μέχρι τῆς ἀκοῆς τοῦ πληρώματος τοῦ *Φούλτωνος*. Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ἐξηκοντίσθη παραχρῆμα ἐπὶ τοῦ πειρατικοῦ, ὅπερ ἀνύψωσε τὴν σημαίαν τῶν Νοτίων.

Ὄρθιος ἐπὶ τῆς γεφύρας ὁ πλοίαρχος, ἔθλιψε μετὰ τοσαύτης δυνάμεως τὸ τηλεσκόπιον, ὥστε συνέτριψεν αὐτό.

— Δὲν εἶνε φρικτόν, κύριε, εἶπε πρὸς τὸν Πινσὼν, νὰ βλέπῃ τις νὰ διαπράττωνται τοιαῦτα κακουργήματα χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὰ ἐμποδίσῃ;

— Συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ μηχανικός. Ἀλλ' οἱ ναῦται τοῦ καταποντισθέντος πλοίου τί ἔγειναν;

— Φοβοῦμαι ὅτι δὲν ἔλαβον τὸν καιρὸν νὰ ῥίψωσι τὴν λέμβον καὶ ὅτι θ' ἀπωλέσθησαν ἐντὸς τοῦ βαράθρου, ὅπερ ἐσχημάτισε βυθιζόμενον ἐν τῇ θαλάσσῃ τὸ πλοῖον αὐτῶν.

Ἡ ἀκτὶς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς πλανωμένη ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐρώτισε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ μικρὸν ἀκάτιον· οἱ ἐπιβαίνοντες αὐτοῦ ἐκωπηλάτουν ῥωμαλέως διευθυνόμενοι πρὸς τὸν *Δάβις*, ὅστις ἔστη περιμένων αὐτούς.

— Ἄ, εἶπεν ὁ Πινσὼν στενάζων, ὡσεὶ ἐλαφρύνετο ἀπὸ βάρους πιέζοντος αὐτόν, αὐτοὶ οἱ πειραταὶ διατηροῦν εἰσέτι, καθὼς βλέπω αἰσθήματά τινα φιλανθρωπίας.

— Δηλαδή, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος, ναυτολογοῦν διὰ τὸ πλήρωμά των. Πῶς εἶνε δυνατὸν αὐτοὶ οἱ οὐτιδανοί, προσέθηκε δεικνύων τὴν λέμβον, νὰ ζητοῦν σωτηρίαν ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις κατεβύθισε τὸ πλοῖόν των;

Ὁ πλοίαρχος ἔδραμε πρὸς τὴν γέφυραν. Ὁ *Φούλτων* ἔπλεε ταχέως κατὰ τοῦ *Δάβις*. Βολὴ ῥιφθεῖσα ἀπὸ τοῦ τελευταίου τούτου ἦλθε καὶ ἐβυθίσθη εἴκοσι περίπου μέτρα μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου. Μετά τινα λεπτὰ τὰ πλοῖα θὰ εὑρίσκοντο εἰς ἀπόστασιν βολῆς. Ἡ λέμβος προσήγγισε τὸ ἀτμόπλοιον· οἱ ναῦται ἀνῆλθον ἐπ' αὐτοῦ ἐν μιᾷ στιγμῇ καὶ ὁ *Δάβις* ἐπανέλαβε τὸν

πλοῦν, νέαν κραυγὴν θριάμβου καὶ προκλήσεως ἀποστέλλων κατὰ τοῦ *Φούλτωνος*.

Πρὸς τὸ μεσονύκτιον τὰ δύο πλοῖα, ὧν ἡ ταχύτης ἦτο ἴση, ἐξηκολούθουν πλέοντα τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὀλίγον τι ἐγγύτερον ἀλλήλων ἢ κατὰ τὴν πρῴαν, ἀλλὰ πάντοτε εἰς ἀπόστασιν μὴ ἐπιτρέπουσαν τὴν ἀνταλλαγὴν πυροβολισμῶν. Ὁ Πινσὼν μετὰ τοῦ Ζωηροῦ ἀπῆλθον νὰ κατακλιθῶσιν. Τὸ παιδίον συγκεκινημένον ἔτι ἐκ τῶν σκηνῶν, εἰς ἃς παρευρέθη μάρτυς, κατεβάρυνε δι' ἀπείρων ἐρωτήσεων τὸν σύντροφον αὐτοῦ πρὶν ἀποκοιμηθῇ. Ὁ μηχανικὸς ἐπίσης ἔμεινεν ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν ἄγρυπνος.

— Ὑπάρχουν εἰς τὸν βίον μας, ἐσκέπτετο, τόσαι περιστάσεις ἀπροσδόκητοι, ὥστε πολὺ ἐλαττοῦται ἡ ἀξία τοῦ λογικοῦ μας. Αὐτὸ τὸ ὡραῖον τρικάταρτον, τὸ ὁποῖον τὴν πρῴαν ἔπλεε τόσον ὑπερηφάνως, ἦλθε, μὲ ὅσα σημεῖα καὶ ἂν τοῦ ἔκαμνεν ὁ *Φούλτων*, νὰ πέσῃ ὡσὰν τυφλὸς, ἐπάνω εἰς τὸν *Δάβις*, τὸν ὁποῖον θὰ ἐξελάμβανε βέβαια ὡς φίλον. Ἂς μοῦ λέγουν τώρα διὰ τοὺς φίλους! τὴν ἐπλήρωσα καλὴ καὶ ἐγὼ μὲ αὐτούς. Ὁ προσφιλέστερος τῶν φίλων μου μὲ ἐβγάζει ἀπὸ τὴν κατοικίαν μου, μὲ σύρει εἰς τὸ Λίβερπουλ, μὲ ἐπιβιβάζει εἰς τὸ ἀτμόπλοιον καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ νὰ ποῦ τρέχω τώρα ἐγὼ εἰς τὴν πατρίδα τῶν καναρινίων, ὅπως λέγει ὁ Ζωηρός, χωρὶς νὰ λογαριάσωμεν ὅτι μία σραῖα τοῦ *Δάβις* ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόπον, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ πειρατὴς μᾶς φυλάττει ἴσως καὶ ἄλλα τοιαῦτα δῶρα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ κύριος Βοαζολῆς φαιδρὸς, κομψευόμενος, πυχαριστημένος ἀποβιβάζεται εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην καὶ περιφέρεται εἰς τὴν ξηράν. Ὤ, ἡ ξηρά! τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ αἰσθανθῶ αὐτὴν ὑπὸ τοὺς πόδας μου! . . . Ἂς μὴ σκέπτωμαι αὐτά, διότι ὕστερον θὰ βδελυχθῶ τὸν Βοαζολῆν.

Ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην αἱ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ περιπέτειαι παρήλασαν πρὸ τῶν κεκλεισμένων ὀφθαλμῶν τοῦ Πινσών· βαθμηδὸν αἱ ἀναμνήσεις αὗται ἐσυγχίσθησαν καὶ ὁ μηχανικὸς ἀπεκοιμήθη.

Ἠγέρθη περὶ τὸ λυκαυγές. Ὁ *Δάβις* δὲν ἐπανέκτησε τὴν ἀπόστασιν, ἣν εἶχεν ἀπολέσει τὴν προτεραίαν κατὰ τὴν βραχεῖαν αὐτοῦ ἀργοπορίαν, ὁ δὲ *Φούλτων* κατεδίωκεν αὐτὸν ἐν σπουδῇ καὶ μετὰ μανίας.

Ὁ Πινσὼν πορευθεὶς παρὰ τὴν πυξίδα, παρετήρησεν ὅτι μετέβαλον διεύθυνσιν.

— Ὁ *Δάβις* ἐπιστρέφει εἰς τὴν Εὐρώπην; ἠρώτησε τὸν πλοίαρχον ἀνελθόντα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

— Πρέπει πρῶτον νὰ περάσῃ ἐπάνωθέν μας, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικός. Ὄχι, κύριε, ὁ *Δάβις* δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν Εὐρώπην· μᾶς σύρει κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου.

Ὁ Πινσὼν ἐποίησε μορφασμόν.

— Ἤκουσες, μικρέ; ἠρώτησε τὸν Ζωηρόν.

— Ναί, ἀπήντησε τὸ παιδίον μετὰ ὕφους δυσαρεσκείας δὲν θὰ ἴδωμεν λοιπὸν τὴν πατρίδα τῶν καναρινίων. Καὶ ποῦ εἶνε αὐταὶ αἱ νῆσοι, ὁποῦ εἶπεν ὁ πλοίαρχος;

— Πεντακόσια χιλιόμετρα μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλουν τὸ ὄνομά των, ἀπήντησεν ὁ μηχανικός. Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶνε ἡ δυτικωτάτη ἄκρα τῆς Ἀφρικῆς καὶ κεῖται εἰς τὸ πέρας τῆς Σενεγαμβίας. Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ Πορτογάλλου Κοδομόρτου.

— Ἐκεῖ θὰ ἀράξωμεν;

— Ὡς πρὸς αὐτὸ πρέπει νὰ ἐρωτήσῃς τὸν πλοίαρχον τοῦ *Δάβις*, διότι αὐτὸς κατήντησεν ὁ κύριος τῶν πράξεών μας πλέον.

— Ἀλλ' ἂν προσεγγίσωμεν εἰς αὐτὰς τὰς νήσους, θὰ ἀποβιβασθῶμεν;

— Ναί, ἐπὶ λόγῳ τιμῆς! ἀπήντησε μετὰ ζωηρότητος ὁ Πινσών. Εἰς ὁποιανδήποτε στερεὰν φθάσωμεν, μικρὲ, θὰ ἀποβιβασθῶμεν ἀμέσως διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην, μὲ ὅ,τι δήποτε μέσον δυνηθῶμεν, ἐκτὸς τῶν πλοίων καὶ τῶν ναυτικῶν κανονισμῶν. Φθάνει νὰ μᾶς εἶνε δυνατόν.

— Ἤθελα νὰ ἀποβιβαζόμεθα εἰς τὴν χώραν τῶν πιθήκων· ἀφοῦ ἔκαμα τὸ ταξείδι δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἴδω μόνον θάλασσαν καὶ οὐρανόν.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ πλοίαρχος ἐπλησίασε πρὸς τοὺς δύο ἐπιβάτας.

— Τὸ καλλίτερον εἶνε ὁ ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ, κύριε Πινσὼν, εἶπεν αὐτοῖς· ἐνόμιζον ὅτι θὰ σᾶς παρεῖχον ἐκδούλευσιν, παραλαμβάνων ὑμᾶς ἐπὶ τοῦ πλοίου μου, ἂν καὶ παραβαίνων ἐν μέρει τοὺς κανονισμούς, καὶ ἐν τοσούτῳ σᾶς φέρω τώρα καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω ποῦ.

— Τὰ πάντα ἔχουσι πέρας εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, πλοίαρχε, καὶ τὸ κυνήγιόν σας ὑπόκειται ἐπίσης εἰς αὐτὸν τὸν νόμον. Δύναμαι νὰ σᾶς ἐρωτήσω, χωρὶς νὰ φανῶ ἀδιάκριτος, τί σκοπεύετε νὰ πράξητε;

— Ἄλλο τι δὲν σκοπεύω νὰ πράξω ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἢ νὰ συλλάβω τὸν *Δάβις* καὶ νὰ τὸν καταβυθίσω.

— Ἀλλὰ πότε, μέχρι τίνος σημείου ἔχετε σκοπὸν νὰ τὸν καταδιώξητε;

— Ἕως τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου, κύριέ μου, ἂν εἶνε ἀνάγκη.

— Αὐτὸ εἶνε πολὺ παρήγορον, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πινσών. Ἀφοῦ αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις ἀπέδειξαν πασιδήλως ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει ἄκρον, εἶμαι λοιπὸν ἠναγκασμένος νὰ ταξειδεύω αἰωνίως. Ἐνίοτε σκεπτόμενος ἐρωτῶ τὸν ἑαυτόν μου μήπως εὑρίσκομαι ἐπὶ τοῦ μυθολογουμένου φανταστικοῦ ἐκείνου πλοίου, ὅπερ παράσσει τὸν ὕπνον τῶν ναυτῶν, καὶ τὸ ὁποῖον διατείνονται ὅτι εἶδον ὅλοι οἱ ναῦται κατὰ τὰ ταξειδιά

των ἐξαφανιζόμενον ἐντὸς τῆς ὁμίχλης ἢ τῆς τρικυμίας. Καὶ οὕτω χάρις εἰς τὸν Βοαζολῆν, ἰδοὺ ἐγὼ ταξειδεύων διὰ νὰ εὕρω τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου. Δὲν εἶνε νόστιμον αὐτό ;

— Φάλαινα ἀριστερά ! ἔκραξεν ὁ σκοπός.

— Ὁ Πινσὼν βεβυθισμένος ἐντὸς τῶν διαλογισμῶν τούτων δὲν προσέσχεν εἰς τὴν ἀγγελίαν ταύτην, ἣν μετεβίβασεν ὁ Ζωηρὸς, ὅστις ἔσπευσε νὰ ἴδῃ τὸ ἀναγγελθὲν κῆτος.

ΙΓ'

Ὁ μπάρμπα-Τροπικός.

Ἐπὶ τῆς λείας τῆς θαλάσσης ἐπιφανείας διεκρίνετο ἀριστερόθεν τοῦ *Φούλτωνος* ὑπόμελας ὄγκος, ὅστις μακρόθεν παρωμοίαζε πρὸς τὸ σκάφος πλοίου ἀνατετραμμένου. Ὁ Ζωηρὸς ἀναρριχηθεὶς ἤδη ἀπὸ τῶν προτόνων ὅπως παρατηρήσῃ κάλλιον, εἶδεν αἴφνης τὸν ὄγκον τοῦτον κινούμενον, διαγράφοντα καμπύλην, καὶ γιγαντιαίαν οὐρὰν φανεῖσαν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Ταυτοχρόνως ἀνυπόφορος δυσωδία ἐμόλυνε τὴν ἀτμόσφαιραν.

Ἐπὶ δύο ἢ τρία λεπτὰ τὸ ὕδωρ διέμεινεν ἀκίνητον· διὰ μιᾶς ἀνεπάφλασε πάλιν καὶ ἐπεφάνη ῥύγχος γιγάντειον, δύο δὲ πίδακες ἁλμυροῦ ὕδατος μέχρι δέκα περίπου μέτρων ὑψωθέντες, κατέπεσον εἰς λεπτὴν, ἀτμώδη σχεδὸν βροχήν. Ταυτοχρόνως σῶμα κυανωπὸν ἀνυψώθη κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐβυθίσθη πάραυτα.

— Εἶνε ἀληθινὴ φάλαινα ; ἠρώτησεν ὁ Ζωηρὸς τὸν Πινσὼν προσελθόντα.

— Εἶνε εἷς τῶν συγγενῶν αὐτῆς, ὃν οἱ φυσιολόγοι ἀποκαλοῦσι *φυσητῆρα μακροκέφαλον*.

— Πρέπει νὰ εἶνε τὸ μεγαλείτερο ψάρι· μοῦ ἐφάνη μεγάλος ὡσὰν τὴν λέμβον μας.

— Μετὰ τὴν φάλαιναν, εἶνε βεβαίως ὁ γίγας τῶν κατοίκων τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ὅμως ὁ φυσητὴρ, καθὼς καὶ ἡ φάλαινα, ἡ ἀρκτοφάλαινα, ὁ δελφὶν, ἡ φώκη ἢ τὸ φαλαινόπτερον, δὲν εἶνε ἰχθῦς. Ὅλα αὐτὰ τὰ ζῷα εἶνε μαστοφόρα κητώδη.

— Τί λέγετε ; εἶπεν ἔκπληκτον τὸ παιδίον, αὐτὰ τὰ ζῷα, τὰ ὁποῖα ζοῦν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν δὲν εἶνε ψάρια.

— Ζῶσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ ἀναγκάζονται ἀνὰ πάντα δέκα λεπτὰ νὰ ἀνέρχωνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διὰ ν' ἀναπνέωσιν, ὡς εἶδες πρὸ ὀλίγου. Ἐξ ἄλλου τὰ ζῷα ταῦτα ἔχουσι τὸ αἷμα θερμὸν, ἐνῷ οἱ ἰχθύες εἶνε ψυχρόαιμοι.

— Καὶ ὁ φυσητὴρ τί τρώγει ;

— Εἶνε σαρκοβόρον καὶ ὡς πρὸς τὴν λαιμαργίαν ἐξισοῦται καὶ μὲ αὐτὸν τὸν καρχαρίαν· τρέφεται μὲ ἰχθῦς, μὲ κογχύλας, καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ ἐκοκκάλιζε καὶ σέ.

Ὁ Ζωηρὸς ἀκουσίως συνεκρατήθη ζωηρότερον καὶ ἔσφιγξε τὰ σχοινία ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο.

— Ἤκουσα νὰ λέγουν, ἐπανέλαβεν, ὅτι ἡ φάλαινα οὔτε κἂν νὰ ὑπερασπισθῇ δὲν εἶνε ἱκανή.

— Αὐτὸ εἶνε ἀληθές· καὶ πρῶτον αὐτὴ δὲν ἔχει ὀδόντας, ἀλλὰ κερατώδη τινὰ ἐλάσματα, μολονότι δὲν ἔχει τόσον ὀγκῶδες σῶμα, εἶνε τόσον δειλὴ, ὥστε ἓν πτηνὸν, περιπτάμενον ἄνωθεν αὐτῆς, δύναται νὰ τὴν τρέψῃ εἰς φυγήν. Καθίσταται ἐπίφοβος μόνον ἕνεκα τῆς μητρικῆς στοργῆς, ὅταν πρόκηται νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ νεογνά της, ἅτινα γαλουχεῖ. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν φυσητῆρα, διαφέρει.

Ἡ εἰκὼν φαλαίνης γαλουχούσης τὰ νεογνὰ αὐτῆς ἐφάνη τόσον ἀστεία εἰς τὸν Ζωηρὸν, ὥστε ἤρχισε νὰ γελᾷ θορυβωδῶς καὶ κατ' ἀρχὰς ἐπίστευσεν ὅτι ἦτο ἀστειότης τοῦ καθηγητοῦ του.

— Δὲν ἀστειεύομαι παντάπασιν, ἀπήντησεν ὁ μηχανικός· οἱ φαλαινοθῆραι γινώσκουν τοσοῦτον καλῶς τὴν στοργὴν τῆς φαλαίνης πρὸς τὰ μικρὰ αὐτῆς, ὥστε ἐπιτίθενται ἐνίοτε κατὰ τῶν τελευταίων, ἂν καὶ τοῖς εἶνε ἄχρηστα, διότι γινώσκουν ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῶν θὰ προτιμήσῃ νὰ φονευθῇ παρὰ νὰ τὰ ἐγκαταλίπῃ.

— Ταλαίπωροι φάλαιναι ! εἶπεν ὁ Ζωηρὸς, καλλίτερα θὰ ἔκαμναν νὰ μὴ τὰς πειράζουν.

Ὁ φυσητὴρ ἐφάνη ἐκ νέου. Ὡς καὶ τὴν πρώτην φορὰν ἐξῆλθε κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ πάλιν ἐβυθίσθη, διασπείρων πολλὴν δυσωδίαν.

— Οἱ ναῦται λέγουν, ἐπανέλαβεν ὁ Ζωηρὸς, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ τοῦ ψα . . . αὐτοῦ τοῦ μαστοφόρου ἤθελα νὰ εἴπω, εἶνε τόσον χονδρὴ, ὅσον εἶνε τὸ ἄλλο σῶμά του καὶ ὅτι περιέχει λευκὸν φαλαίνης, διὰ τοῦ ὁποίου κατασκευάζουν τὰ κηρία. Εἶνε ἀληθὲς αὐτό ;

— Ἀληθές.

— Λέγουν ἐπίσης ὅτι τὸ σῶμά της περιέχει ἄμβαρον, τί εἶνε αὐτό ;

— Εἶνε ὕλη ἐλαιώδης, τὴν ὁποίαν ἐκκρίνει, ὡς λέγουσιν, ὁ στόμαχος τοῦ κήτους. Ἡ ὕλη αὕτη ἐπιπλέει ἐνίοτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ἐπειδὴ δὲ ἔχει ὀσμήν τινα, εἶνε χρήσιμος εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μυρωδικῶν.

Πέντε ἢ ἓξ ἕτεροι φυσητῆρες ἐφάνησαν μακρόθεν ἐρχόμενοι, σκιρτῶντες ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ καταδιώκοντες ἀλλήλους, ὡς ἂν ἔπαιζον. Ὁ Ζωηρὸς ἤκουσε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι τὰ γιγαντιαῖα ταῦτα ζῷα περιφέρονται κατ' ἀγέλας, συνισταμένας ἐκ διακοσίων ἢ τριακοσίων.

— Καὶ τοῦτο εἶνε περίεργον ἐπίσης, προσέθηκεν ὁ διδάσκαλός του· αἱ φάλαιναι, πρὸς ἃς οἱ ἄνθρωποι ἐπιχειροῦν πρὸ αἰώνων λυσσώδη πόλεμον, ἐξοντώσαντες πολλὰς χιλιάδας αὐτῶν, εἶνε λίαν ἀτελῶς γνωσταὶ παρὰ τοῖς φυσιοδίφαις, οἵτινες ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐσύγχυζον τὰ διάφορα καὶ ἀνόμοια αὐτῶν εἴδη. Σήμερον, ὅτε ἡ ἐπιστήμη προώδευσεν, εἶνε ὀγδοήκοντα γένη φαλαινωνγνωσᾶ, πολλὰ δὲ τούτων εἰσέτι εἶνε ἀνεξερεύνητα. Πάντα σχεδὸν τὰμαξοφόρα ταῦτα διαιτῶνται ἐν ταῖς πολικαῖς θαλάσσαις· διωκόμενα ὡσαύτως, καταφεύγουσιν εἰς τὰ ἀπρόσιτα ἐκεῖνα μέρη τοῦ βορείου

πόλου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀνακάλυψιν ὀνειρεύονται οἱ ναυτικοί.

Ὁ *Φούλτων* ἀφῆκε μετ' οὐ πολὺ ὄπισθεν αὐτοῦ τοὺς φυσητῆρας, πρὸς λύπην τοῦ Ζωηροῦ, ὅστις ἤλπιζεν ὅτι ἐπὶ τέλους τὰ τερατώδη ταῦτα κήτη θὰ ἐξήρχοντο πρὸς στιγμὴν τοῦ ὕδατος καὶ θὰ ἐδείκνυον ὁλόκληρον αὐτῶν τὸ σῶμα. Πρὸς τὴν ἑσπέραν συνήντησαν ἀγέλην δελφίνων, οἵτινες προσῆλθον μετ' οἰκειότητος καὶ ἐτάχθησαν παραπλεύρως τοῦ ἀτμοπλοίου, ὡς ἂν ἡμιλλῶντο μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ταχύτητα. Ὁ Ζωηρὸς παρετήρει καὶ ἐξήταζε τὰ μικρὰ ταῦτα κητώδη καὶ ἀπηύθυνε μυρίας ἐρωτήσεις πρὸς τὸν Πινσών.

— Οἱ δελφῖνες, εἶπεν ὁ μηχανικὸς, εἶνε κητώδη ἰχθυοβόρα. Τὰ ἄμορφα ταῦτα ζῶα, ἅτινα τρόπον τινὰ ἀναπνέουν ἐντὸς τοῦ ὕδατος χωρὶς νὰ εἶνε ἀμφίβια, ἐνέβαλον ἐπὶ πολὺν καιρὸν εἰς ἀμηχανίαν τοὺς ζωολόγους ἀγνοοῦντας εἰς ποίαν τάξιν ὤφειλον νὰ κατατάξωσιν αὐτά Τὸ γένος τῶν δελφίνων εἶνε ἔτι πλέον πολυάριθμον καὶ ποικίλον ἢ τὸ τῶν φαλαινῶν· εὑρίσκονται εἰς πάσας τὰς θαλάσσας καὶ εἰς πάντα τὰ κλίματα.

Ἐνῷ ἐγίνετο ἡ συνομιλία αὕτη, οἱ περὶ τὴν πρώραν εὑρισκόμενοι ναῦται τοῦ *Φούλτωνος* ἤρχισαν νὰ συρίζωσι τοὺς ἤχους γνωστῶν ἀγγλικῶν ἀσμάτων, κλίνοντες πρὸς τὸ ὕδωρ.

Ὁ Πινσὼν ἤρχισε νὰ γελᾷ.

Οἱ ἀρχαῖοι, εἶπε πρὸς τὸν μικρὸν αὐτοῦ σύντροφον, ἐκπλαγέντα ἐπὶ τῇ αἰφνιδίῳ ταύτῃ φαιδρότητι, ἐπίστευον ὅτι οἱ δελφῖνες ἦσαν ἐρασταὶ τῆς μουσικῆς. Ἡ δοξασία αὕτη, ὡς βλέπω, διατηρεῖται εἰσέτι. Ἤκουσα πολλάκις ὅτι κατὰ τὰ μεγάλα ταξείδια οἱ ναῦται διασκεδάζουν βλέποντες τοὺς δελφῖνας πλέοντας μετ' αὐτῶν, προσπαθοῦσι δὲ νὰ τοὺς κρατῶσιν ἐγγὺς τοῦ πλοίου συρίζοντες· αὐτὰ δὲν εἶνε μῦθοι, ὡς ἐνόμιζον, διότι τώρα τὸ βλέπω πραγματικῶς.

— Οἱ δελφῖνες ἀγαποῦν τῷ ὄντι τὴν μουσικὴν ; ἠρώτησεν ὁ Ζωηρός.

— Καθόλου· ἡ φυσικὴ αὐτῶν ζωηρότης ἑλκύει αὐτοὺς πλησίον τοῦ πλοίου καὶ ὄχι ἡ ἁρμονία, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε κατεσκευασμένα τὰ ὦτά των.

— Ὤ, νά! κυττάξετε δυὸ μικρὰ ποῦ πᾷν μαζὶ ἀνάμεσα εἰς δύο μεγάλα ! . .

— Πηγαίνουν σιμὰ εἰς τὴν μητέρα των, διότι ἑτοιμάζονται νὰ θηλάσωσι τὸ γάλα της, γάλα κυανοῦ χρώματος.

Ὁ Ζωηρὸς ἀνέῳξεν ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀκούων ταῦτα μετ' ἐκπλήξεως, ἐδέησε δὲ ὁ Πινσὼν νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτῷ δὶς ὅτι τὸ γάλα τοῦ δελφῖνος εἶνε κυανοῦν, ὅπως τὸ πιστεύσῃ.

Ὁ ἥλιος ἔδυε ῥαδινὸς ἐν μέσῳ χρυσῆς ὁμίχλης. Ὁ *Δάβις* ἐξακολουθῶν τὴν φυγὴν, ἐφάνη τότε ὡς πυρπολούμενος. Ἡ θέα αὕτη ἀνέμνησε τοῖς ναύταις τοῦ *Φούλτωνος* τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πειρατικοῦ ἐμπρησθέντα πλοῖα, καὶ ἕκαστος, τείνας αὐτῷ ἀπειλητικῶς τὴν πυγμὴν, τῷ πυχήθη τὴν αὐτὴνσκληρὰν τύχην, ἣν αὐτὸς ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἀβλαβεῖς ἐχθρούς του.

Ἡ νὺξ ἐπῆλθε, χλιαρὰ σχεδὸν, διότι ἤδη ἔβαινον ἐν τάχει πρὸς τὸν ἰσημερινὸν, ἂν καὶ εὑρίσκοντο δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου, ἠσθάνοντο ἐν τούτοις τὴν θερμοκρασίαν τοῦ Μαΐου. Ὁ Πινσὼν ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ *Δάβις* μετέβαλεν ἐκ νέου πορείαν καὶ διηυθύνετο νῦν πρὸς τὰς Παρθένους νήσους, ἠρώτα δὲ ἑαυτὸν ποῦ ἄρά γε θὰ κατέληγε τὸ καταναγκαστικὸν αὐτὸ ταξείδιον.

Ἐπὶ τρεῖς ἔτι ἡμέρας, χωρὶς οὐδὲν συμβεβηκὸς νὰ μεταβάλῃ τὴν μονοτονίαν τῆς τοιαύτης καταδιώξεως, ὁ *Φούλτων* ἐξηκολούθησε πλέων πρὸς τὰς Παρθένους νήσους. Ἀντὶ νὰ ἐπέλθῃ ἡ παρὰ τοῦ πλοιάρχου ποθουμένη κακοκαιρία, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ πλοῖον αὐτοῦ θ' ἀπέκτα ὑπεροχὴν ὡς πρὸς τὸ τάχος, ἀπέναντι τοῦ *Δάβις*, ὁ ἥλιος λαμπρὸς καὶ ἀκτινοβόλος διέγραφε τὴν καμπύλην τροχιὰν αὐτοῦ ἐν στερεώματι κυανῷ καὶ αἰθριωτάτῳ. Ὁ Ζωηρὸς παρετήρει μετὰ θαυμασμοῦ τὴν ἐπιτεινομένην τοσοῦτον ταχέως μεταβολὴν τῆς θερμοκρασίας, μόλις δ' ἐπίστευεν εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ Πινσὼν, ὅτι εὑρίσκοντο ἀπέναντι χωρῶν, ἐν αἷς βασιλεύει αἰώνιον ἔαρ, καὶ ὅπου, ἂν ἀπεβιβάζοντο, θὰ ἔβλεπον τὴν ξηρὰν κατάφυτον ὑπὸ φοινίκων, βανανεῶν, κοκκοφοινίκων, καὶ ὑπὸ δρυῶν καὶ σημυδῶν.

Πολλὰς θλιβερὰς ὥρας διῆλθεν ὁ μηχανικὸς, ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ θεώμενος μακρόθεν τὸν καπνὸν τοῦ *Δάβις*, σχηματίζοντα μελανὸν ἕλικα ἐν τῷ διαυγεῖ οὐρανῷ. Ὁ Πινσὼν ἐμέτρει καὶ ἀνεμέτρει ἀκουσίως τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας, ἃς διῆλθεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τοῦ *Karadā*. Ἂν ἐπείθετο ταῖς συμβουλαῖς τοῦ Βοαζολῆ, οὐ μόνον θὰ εἶχεν ἴδει τὴν Νέαν Ὑόρκην καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα, ἀλλὰ καὶ θὰ εὑρίσκετο ἤδη ἐν τῇ ἐπιστροφῇ πρὸς τὴν Εὐρώπην. Ἀντὶ τούτου ἐφέρετο ἀκουσίως πρὸς ἀγνώστους χώρας, τὸ δὲ πεπρωμένον αὐτοῦ ἐξήρτητο ἐκ τῆς θελήσεως πειρατοῦ, ὅστις, καθὰ διεβεβαίου ὁ πλοίαρχος, ἐφαίνετο ἔχων διάθεσιν νὰ ἐκτελέσῃ τὸν περίπλουν τῆς γῆς !

Ὁ Ζωηρὸς ὅμως εὐτυχέστερος τοῦ Πινσὼν δὲν ἐταράσσετο ὑπὸ τοιούτων προκαταλήψεων. Καί τοι ἐφαίνετο αὐτῷ μονότονος ἡ ἐν τῷ πλοίῳ διατριβὴ, τὸ παιδίον οὐχ ἧττον συνεμορφοῦτο πρὸς αὐτήν. Προὐτίμα καθ' ἑκάστην μεταβαίνων νὰ τοποθετῆται παρὰ τὴν πρώραν τοῦ πλοίου καὶ ἐκεῖθεν νὰ βυθίζῃ τὸ βλέμμα ἐντὸς τῶν διαυγῶν ὑδάτων. Παρεκίνει τοὺς ναύτας νὰ διηγῶνται αὐτῷ τὴν ἱστορίαν τῶν ταξειδίων των καὶ ἐθαύμαζεν ἀφελῶς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες, ὡς διηγοῦντο, εἶχον ἴδει τὰς τίγρεις καὶ τοὺς λέοντας καὶ τοὺς πιθήκους διαιτωμένους ἐντὸς τῶν δασῶν.

Περὶ τὴν δείλην, ὅταν ἡ αὔρα ἤρχιζε νὰ πνέῃ,

ὁ Ζωηρὸς ἐν τῇ συνήθει θέσει εὑρισκόμενος παρετήρει τὴν πρώραν τοῦ *Φούλτωνος* σχίζουσαν τὰ κύματα καὶ στέφουσαν αὐτὰ διὰ φωσφοριζόντων σπινθήρων. Ἐγίνωσκεν ἤδη, χάρις τῷ Πινσών, ὅτι οἱ σπινθῆρες οὗτοι παράγονται ὑπὸ μυριάδων ἐγχυματογενῶν, ἀπείρως μικρῶν ζωϋφίων, ὧν ἡ ὕπαρξις ἀπεκαλύφθη τῷ ἀνθρώπῳ, χάρις εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μικροσκοπίου.

Ἡ θερμότης ἐντὸς ὀλίγου ἐγένετο τοσοῦτον ἐπαισθητή, ὥστε μολονότι εἶχον θέσει ἀεροφόρους σωλῆνας, ὅπως δροσίζωσι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ *Φούλτωνος*, ἡ ἐν τοῖς θαλάμοις διαμονὴ καθίστατο πλέον ἀνυπόφορος, ἑπομένως μόλις ὁ Πινσὼν καὶ ὁ Ζωηρὸς ἐξηγείροντο τοῦ ὕπνου, ἔσπευδον πάραυτα ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Πρωΐαν τινὰ τὸ παιδίον ἀνελθὸν ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς, νομίζον ὅτι ὠνειρεύετο. Ὁ *Φούλτων* ἐφαίνετο πλέων ἐντὸς πρασίνου λειμῶνος πεποικιλμένου δι' ἀνθέων πορφυρῶν καὶ κυανῶν.

— Ἀράξαμεν λοιπόν; ἠρώτησεν.

— Ὄχι δυστυχῶς, ἀπήντησεν ὁ Πινσών· διερχόμεθα ἁπλῶς διὰ τοῦ στρώματος τῶν *σταφυλῶν τῶν τροπικῶν*, φυτῶν ἅτινα οἱ βοτανικοὶ ἀποκαλοῦσι fucus natans. Τὰ θαλάσσια ταῦτα φυτὰ ἐξεφόβισαν πολλάκις τοὺς συμπλωτῆρας τοῦ Κολόμβου, οἵτινες ἐν τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν ἐπίστευσαν ὅτι ἔπλεον ἐπὶ ὑγρᾶς στερεᾶς.

— Καὶ αὐτὰ τὰ ἄνθη τὰ κόκκινα καὶ τὰ γαλάζια τὰ ὁποῖα φαίνονται, τί εἶνε;

— Εἶνε μέδουσαι, ζῷα ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν ζωοφύτων, ὧν τὸ σῶμα συνίσταται ἁπλῶς ὑπὸ πηκτώδους μάζης. Οἱ ναυτικοὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὰς ἀκαλήφας, ἤτοι τσουκνίδας τῆς θαλάσσης, διότι τὰ παράδοξα ταῦτα ὄντα ἐκκρίνουσιν ὑγρόν τι ἐρεθιστικόν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν ἑπομένην διῆλθον διὰ πολλῶν τοιούτων στρωμάτων καὶ ὁ Ζωηρὸς δὲν ἐπαύετο θεωρῶν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος. Ἦτο ἡ 14 Μαρτίου· ὁ Πινσὼν ἐσκέπτετο μετὰ πικρίας ὅτι εἶχε παρέλθει ἤδη μὴν ἀφότου ἐγκατέλιπε τὸ ἐν τῇ ὁδῷ *Νολλὲ* οἴκημα αὐτοῦ, δεκαὲξ δὲ ἡμέραι ἀφότου εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ *Φούλτωνος*. Μεγάλην θλῖψιν ἐνεποίουν αὐτῷ αἱ τοιαῦται ἀναμνήσεις καὶ ὁ μηχανικὸς κατηράσθη πολλάκις τὸν Βοαζολῆν, αἰτίαν ἀκουσίαν τῆς ἀπιςεύτου αὐτοῦ περιπετείας.

Πρωΐαν τινὰ καθ' ἣν ὁ Πινσὼν καὶ ὁ Ζωηρὸς ἡτοιμάζοντο ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος κατὰ τὸ εἰωθός, ἠμποδίσθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπάρχου.

— Ἑτοιμάζονται νὰ κάμουν τὴν ἑορτάσιμον διακόσμησιν τοῦ *Φούλτωνος*, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, καὶ δὲν δύνασθε νὰ μεταβῆτε εἰς τὸ κατάστρωμα. Μείνατε λοιπὸν ἐδῶ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἂν δὲν θέλετε νὰ σᾶς καταβρέξουν.

Ὁ Πινσὼν ἔλαβε βιβλίον τι καὶ ἤρξατο ν' ἀναγινώσκῃ, ὁ δὲ Ζωηρὸς μὴ δυνάμενος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν προσφιλῆ αὐτῷ θέσιν, ἐκάθισε παρὰ τὴν τράπεζαν τῶν ἀξιωματικῶν.

Περὶ τὴν ἑνάτην ὥραν ναυτόπαις ἐνουλισμένην ἔχων τὴν κόμην, φέρων μακρὸν λευκὸν ἔνδυμα κατεσκευασμένον ἐξ ἱστίου, κατῆλθεν ὅπως εἰδοποιήσῃ τὸν Πινσὼν ὅτι οὐ μόνον ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἀλλ' ὅτι πολυάριθμος ὅμιλος προσεκάλει αὐτόν. Ἡ καρδία τοῦ μηχανικοῦ ἐσκίρτησε βιαίως. Μήπως ἄρά γε εἶχε προσορμίσει τὸ ἀτμόπλοιον καὶ ὅπως προξενήσῃ αὐτῷ τὴν εὐχάριστον ταύτην ἔκπληξιν εἶχε περιορίσει αὐτὸν ὁ ἀξιωματικὸς ἐν τῇ αἰθούσῃ; Ὥρμησε πρὸς τὸ κατάστρωμα, καὶ ἀνελθὼν ἔστη αἴφνης ψιθυρίζων:

— Τεράστιον!

Κατέναντι αὐτοῦ ἐπὶ ἰκριώματος κεκαλυμμένου ὑπὸ τάπητος καὶ παριστῶντος θρόνον, ἐκάθητο, τὸ πρόσωπον ἔχων κεκρυμμένον ἐντὸς γενειάδος ἐκ στυπίου, ἄνθρωπος φέρων χιτῶνα ἐστολισμένον διὰ στεφάνων φυτῶν θαλασσίων. Διάδημα ἐπίχρυσον ἔστεφε τὸ μέτωπον αὐτοῦ, εἰς δὲ τὴν χεῖρα ἐκράτει μετὰ μεγαλοπρεπείας τρίαιναν. Πέριξ αὐτοῦ ἵστατο ὅμιλος ναυτῶν φερόντων κογχύλας, διῶν προσεποιοῦντο ὅτι ἐσάλπιζον. Μετ' ὀλίγων ἠκούσθησαν οἱ ἦχοι βαρβίτου καὶ κυρία τις, μέλανα μύστακα φέρουσα καὶ στεφομένη ὑπὸ ἐπιχρύσου ἐπίσης διαδήματος, προύχώρησε πρὸς τὸ ἰκρίωμα σκιρτῶσα, ἐνῷ ναυτόπαιδες γυμνοὶ μέχρις ὀσφύος καὶ φέροντες ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν στεφάνους ἐκ σταφυλῶν τοῦ Τροπικοῦ, ἠκολούθουν αὐτὴν συνωθούμενοι. Φθᾶσα πρὸ τοῦ θρόνου ἡ κυρία ἐχαιρέτισε, καὶ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Φούλτωνος* ἀντήχησαν εὐθέως αἱ κραυγαὶ «ζήτω ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀμφιτρίτη» ἐνῷ ἡ βάρβιτος ἐτόνιζε τὸν ἐθνικὸν ὕμνον Yankee Doodle.

Ὁ Πινσών, ἔκθαμβος ἐπὶ τοῖς τελουμένοις, ἔμενε κεχηνώς, βλέπων τοὺς ἀξιωματικοὺς τηροῦντας ἀτάραχον σοβαρότητα. Ὁ Ζωηρὸς ἐστηρίχθη ἀκουσίως ἐπὶ τοῦ μηχανικοῦ. Ναύτης πλησιάσας τότε, προσεκάλεσε τοὺς δύο ἐπιβάτας ἐξ ὀνόματος τοῦ *μπάρμπα - Τροπικοῦ* νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸ τοῦ θρόνου του, ὅπως ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτοῦ καὶ δικαιολογήσωσι τὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐκείνου παρουσίαν των.

Ἅμα τῇ προσκλήσει ταύτῃ, ἣν διερμήνευσεν αὐτῷ ὁ Ζωηρός, αἰφνιδία ἀστραπὴ ἐφώτισε τὸ πνεῦμα τοῦ Πινσών. Ὁ *Φούλτων* εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ οἱ ναῦται ἡτοιμάζοντο νὰ βαπτίσωσι τοὺς πρώτην φορὰν διερχομένους αὐτὴν ἐπιβάτας.

Ὁ μηχανικὸς ἠρωτήθη περὶ τῆς ἡλικίας του, τῶν ἕξεών του καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ πλοίου παρουσίας του.

— Ὁ Θεὸς ἔστω μοι μάρτυς, ἀπήντησε μετ' εὐθυμίας πρὸς τὸν *μπάρμπα-Τροπικὸν*, ὅτι παρὰ τὴν θέλησίν μου εἰσέρχομαι τώρα εἰς τὰ σύνορα

τοῦ κράτους σου. Ἂν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν θέλησίν μου, ἑκάστη στροφὴ τοῦ ἕλικος θὰ μὲ προσήγγιζεν ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν γηραιὰν Εὐρώπην, τὴν ὁποίαν ὁ πλοίαρχός σας θεωρεῖ νεωτέραν τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ Ζωηρὸς ἐντεταλμένος ὅπως μεταφράζῃ καὶ τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀπαντήσεις, ἐξεπλήρου τὸ καθῆκον τοῦτο μετὰ σοβαρότητος, μὴ ἐννοῶν εἰσέτι ὅτι ὁ μεταφραιζμὸς ἐκεῖνος ἦτο παιδιά. Τὸ ταλαίπωρον παιδίον ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἐνώπιον δικαστηρίου, μέλλοντος νὰ δικάσῃ τὸ μικρὸν αὐτοῦ πραξικόπημα, ἂν καὶ αἱ ἀπαντήσεις τοῦ Πινσὼν καθησύχαζον ἐν μέρει αὐτό. Μολοντοῦτο ἅμα ὡς ἦλθεν ἡ σειρὰ αὐτοῦ ν' ἀπολογηθῇ, ἱκέτευσε τοὺς δικαστὰς νὰ μὴ τιμωρήσωσιν αὐτό, ὑποσχόμενος ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε θὰ ἐπεβιβάζετο εἰς πλοῖον, ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης ἀδείας. Ἡ κυρία Ἀμφιτρίτη καθησύχασεν αὐτὸν διὰ λόγων εὐμενῶν, ἐδήλωσε δὲ ὅτι τὰ ἔμφυτα εἰς τὸ φῦλον αὐτῆς τρυφερὰ αἰσθήματα τῇ ἐπέβαλλον τὸ καθῆκον νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τοῦ μικροῦ ταξειδιώτου. Ἡ ὡραία αὕτη κυρία μὲ τὸν πυκνόν της μύστακα ἐνέβαλεν εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν τὸν Ζωηρόν, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἀνεγνώριζεν ἐν αὐτῇ ναύτην, μεθ' οὗ ἠγάπα νὰ συνδιαλέγηται.

Ὁ Πινσὼν ῥίψας ὡς φόρον ὀλίγα ἀργύρια εἰς τὸ χρηματοφυλάκιον, ὅπερ παρουσίασε πρὸς αὐτὸν αὐτοσχέδιός τις Τρίτων, προσεκλήθη ν' ἀνέλθῃ μέχρι τοῦ θρόνου, ὅπως λάβῃ παρὰ τοῦ *μπάρμπα-Τροπικοῦ* αὐτοπροσώπως τὴν ὑπογεγραμμένην καὶ ἐπικεκυρωμένην ἄδειαν τοῦ ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ πλοῦ. Ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ ἡγεμονὶς παρεμέρισαν εὐγενῶς παραταχθέντες, ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὅπως ἀφήσωσιν ἐλευθέραν τὴν δίοδον εἰς τὸν μηχανικὸν μετὰ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ συνεπιβάτου, ἠνάγκασαν μάλιστα αὐτοὺς νὰ καθήσωσιν ἐπὶ τοῦ θρόνου των. Τότε ἡ βάρβιτος, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἤχου τοῦ αὐλοῦ καὶ τοῦ τυμπάνου, ἀντήχησε θορυβωδῶς. Ὁ *μπάρμπα-Τροπικὸς* προσήνεγκεν εὐγενῶς τὴν χεῖρα πρὸς τὴν σύζυγον, ἥτις φέρουσα τὸ ῥιπίδιον ἐν χερσὶν, ἔκαμνε μυρίους γελοίους ἀκκισμούς. Οἱ δύο ἐστεμμένοι σύζυγοι κατῆλθον ἐν ἐπισημότητι τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου, μόλις δὲ ἔπραξαν τοῦτο καὶ αἰφνιδίως ἡ σανὶς, ἡ χρησιμεύουσα ὡς ἔδαφος εἰς τὸν θρόνον ἀπεσύρθη, ὁ δὲ Πινσὼν καὶ ὁ Ζωηρὸς ἐκρημνίσθησαν ἐντὸς κάδου πλήρους ὕδατος.

[Ἕπεται συνέχεια]

Στάθμισον καλῶς τοῦτο: ἡ τόλμη εἶνε τυφλὴ καὶ δὲν βλέπει οὔτε τοὺς κινδύνους οὔτε τὰ ἄτοπα· ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι εἶνε κακὸς μὲν σύμβουλος, καλὸς δ' ἐκτελεστής. Λοιπὸν καλὸν μὲν νὰ ἀναμετρῇς τοὺς κινδύνους ἐν τῇ σκέψει, νὰ μὴ τοὺς βλέπῃς δὲ ἐν τῇ ἐκτελέσει, παρεκτὸς ὅταν εἶνε πολὺ μεγάλοι.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

Γάμοι ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐτελοῦντο ἐν Ἀθήναις τὰ συνοικέσια δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ παραδοξοτάτη σελὶς τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν τότε Ἀθηναίων. Ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς *προξενειᾶς* μέχρι τοῦ παρὰ τοῖς γονεῦσι τῆς νύμφης ἐπισήμου γεύματος (*πιστρόφια*) παρατιθεμένου τὴν ὀγδόην ἀπὸ τοῦ γάμου ἡμέραν, ἐξελίσσονται πλεῖσται προλήψεις καὶ πλεῖστα ἔθιμα, πείθοντα τὸν ἐρευνητήν, ὅτι δὲν εἶνε δημιουργήματα ἑνὸς καὶ μόνου αἰῶνος· διὰ τὸν στολισμὸν ἰδίως τῆς νύμφης βεβαίως εἰργάσθησαν πολλοὶ αἰῶνες, ἴσως δὲ καὶ πολλοὶ κατακτηταί.

Προξενειά. Τὸ διπλωματικὸν τῆς προξενειᾶς ἔργον ἀνετίθετο κυρίως εἰς γυναῖκας, τὰς πασιγγνώσας *προξενήτρας* σπανίως ἀπεστέλλοντο καὶ *προξενητάδες*, οἵτινες ὅμως δὲν ἦσαν ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι. Σπανιώτατα δ' ἐτελοῦντο συνοικέσια δι' ἀμέσου συνεννοήσεως καὶ ἄνευ προξενειᾶς.

Τῆς προξενήτρας τὰ καθήκοντα δὲν ἦσαν τυχαῖα· διότι ἔργον αὕτη εἶχε νὰ ἐξυψώσῃ τὰ προτερήματα τοῦ νυμφίου ὑπὸ σωματικήν, διανοητικὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἔποψιν, ἐπιστρέφουσα δὲ εἰς τὸν ἀποστείλαντα αὐτὴν — ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν ἀπεκρούετο κατ' ἀρχὴν ἡ πρότασις — νὰ ἐξάρῃ τὴν καλλονὴν τῆς νύμφης, ἣν ὁ δυστυχὴς νυμφίος ἦτο καταδεδικασμένος νὰ μὴ ἴδῃ μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ γάμου... Φοβερὸν λαχεῖον μετὰ τὴν ἐκκύβευσιν τοῦ ὁποίου ἀμφιβάλλομεν ἂν ἦσαν πολλοὶ οἱ εὐτυχεῖς! Ἡ νύμφη ὅμως ὄπισθεν τῶν *καφασίων* καθημένη, ἔβλεπεν ἐνίοτε τὸν μελλόνυμφον, ὅστις διήρχετο ἐπίτηδες — προφυλαττόμενος ὅμως μὴ τὸν ἴδωσιν οἱ εἴρωνες γείτονες — πρὸς ἔνδειξιν ἐνδιαφέροντος, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν πολλάκις τοῦ καινουργοῦς *τζουμπέ*, τοῦ *καλπακίου*, καὶ τῆς *ποδεμῆς*, ὡς ἐκάλουν τότε τὴν ὑπόδεσιν.

Μεταξὺ πολλῶν παραδειγμάτων πονηρίας καὶ ἐπιδεξιότητος προξενήτρας ἐπιφανῆ κατέχει θέσιν τὸ ὅτι κατώρθωσε νὰ νυμφεύσῃ πάμπτωχον καὶ ξένον νέον καὶ νὰ τὸν παραστήσῃ πλουσιώτατον, χωρὶς νὰ δύνανται μετὰ ταῦτα νὰ τὴν ἐλέγξωσιν ὡς ψευσθεῖσαν, διὰ τοῦ διφορουμένου *ἀν 'πάρῃ* (πρφ. ἀμ-πάρῃ)· διότι, ἔλεγεν, ὅτι ὁ «γαμβρὸς ἂν πάρῃ ἔχει στάρι, ἂν πάρῃ ἔχει κριθάρι» κτλ. οἱ δ' ἀκούοντες ὑπέθετον ὅτι ἔχει *ἀμπάρια* δηλ. ἀποθήκας πλήρεις τοιούτων.

Ἐὰν ἡ τῆς προξενήτρας πρὸς τὴν μητέρα τῆς νύμφης πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτή, μετὰ τῶν ἀναγκαίων πάντοτε ἐπιφυλάξεων, ὅπως ἐρωτηθῇ καὶ ὁ *ἀφέντης*, τότε ἀπήρχετο αὕτη, σύρουσα — ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὑπῆρχον ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἄλλαι ἄγαμοι κόραι — ἠχηρόταται τὸ ὑπόδημά της (πασουμάκι της)· ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς εὐχὴ διὰ τὰ ὅμοια... Τὴν προσδιορισθεῖσαν ἡμέραν ἐπανήρχετο ἡ προξενήτρα ἐὰν δὲ καὶ τοῦ πατρὸς ἡ

ἀπάντησις ἦτο καταφατική, ἐλάμβανε τὴν *κόπια* δηλ. σημείωσιν τῶν προικῴων, ἣν παρέδιδε τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ γαμβροῦ, ὅπως ἐπιφέρῃ τὰς παρατηρήσεις της. Καὶ ἐν μὴ ἀποδοχῇ ὅμως τῆς προτάσεως τῆς προξενήτρας, ἡ ἀποποίησις ἐγίνετο πλαγίως καὶ τεχνηέντως, πρὸς πρόληψιν δυσαρεσκειῶν, συνήθως διὰ τῶν φράσεων «καλὸς καὶ ἄξιος, δὲν σοῦ λέω, μὰ δὲν ἔχομε καιρὸ», «ἂν εἶνε τῆς τύχης θὰ γείνῃ» κτλ. Ἰδίως δὲ τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος προξενήτραν περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο, φοβούμενοι τὴν *κακογλωσσιά* της· διότι ὅλως ἀρανῶν καὶ ἀγνώστων οὐσῶν τῶν παρθένων ἠδύνατο νὰ διαδώσῃ περὶ αὐτῶν ὅ,τι ἤθελε καὶ νὰ πιστευθῇ. Τόσον δὲ σπανία ἦτο ἡ ἀπότομος τῆς προξενήτρας ἢ τοῦ προξενητῆ ἀποπομπή, ὡς καὶ ἡ συνεπείᾳ ἀπορρίψεως προτάσεως βιαία ἢ μὴ τῆς κόρης ἀπαγωγή, ὥστε τοιοῦτο γεγονὸς ἐγένετο θέμα τοῦ ὡραίου δημοτικοῦ ᾄσματος:

Ὅλα τὰ πουλάκια ζυγά, ζυγά,
τῶρημο τ' ἀηδόνι τὸ μοναχό
περπατεῖ στοὺς κάμπους μὲ τὸν ἀητὸ κτλ.

ὅπερ τόσον εἶνε ἐν Ἀθήναις διαδεδομένον, καὶ καθ' ὃ «*Πολίτης* πραμματευτὴς καὶ Μεσολογγίτης ξενιτευτής, ἀπήγαγε τὴν ξανθομαλλοῦσα τὴν Ἀθηνιὰ» ἀφοῦ

τοὺς προξενητάδες τοὺς ἔδωξαν
καὶ τῆς προξενήτραις τῆς ἔσπρωξαν...

Κόπια. Αὕτη ἦτο, ὡς εἴπομεν, σημείωσις τῶν προῖκα διδομένων· ἐγράφετο δ' ὑπὸ τοῦ πατρός, ἤ, ὅταν ἦτο ἀγράμματος, ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῆς συνοικίας. Ὁ χάρτης τῆς *κόπιας* ἦτο σχήματος ἐπιμήκους, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἐτίθετο τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, φέρον εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας συνήθως τὰ γράμματα IC. XP. NI. KA. δηλ. Ἰησοῦς Χριστὸς Νικᾷ. Τινὲς ὅμως ἐπὶ τῆς κεραλίδος εἶχον τὰς λέξεις «εἰς δόξαν Χριστοῦ», τὸ δὲ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐτίθετο εἰς τὸ ἄγραφον μέρος τῆς *κόπιας*, οὕτως ὥστε, συμπτυσσομένης ταύτης ἐν εἴδει ἐπιστολῆς, ὁ σταυρὸς νὰ καταλαμβάνῃ τὴν θέσιν τῆς ἐπιγραφῆς. Μετὰ τὰ ἐν τῇ κεραλίδι τῆς *κόπιας* Χριστιανικὰ σύμβολα ἐτίθετο ἡ εὐχὴ «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος» κτλ., συνήθως προσετίθεντο οἱ Ἅγιοι Θεόστεπτοι βασιλεῖς καὶ ἰσαπόστολοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη, ἐνίοτε ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, πάντοτε δὲ ὁ μεγαλομάρτυς Προκόπιος, ὅπως *προκόψουν*. Τελευταῖον ἐτίθετο «καὶ ἡ εὐχὴ τῶν γονέων νὰ σώζῃ. Ἀμήν».

Μετὰ τὰ προκαταρκτικὰ ταῦτα, ἡ κυρίως *κόπια* ἤρχιζε διὰ τῆς φράσεως «*Καγὼ δίδω* εἰς τὴν κόρην μου... προῖκα» καὶ εἴπετο ὁ κατάλογος τῶν προικῴων, διακρινομένων εἰς πατρικὰ καὶ μητρικά, τέλος δ' ἐπανελαμβάνετο «καὶ ἡ εὐχὴ τῶν γονέων» προστιθεμένων ἐνίοτε καὶ εὐχῶν τινων, ὡς «ἐμεῖς ὀλίγα καὶ ὁ Θεὸς πολλά», κτλ.

Μετὰ τὴν πλήρη συμφωνίαν τῶν δύο οἰκογενειῶν, ὡς πρὸς τὸ οὐσιωδέστατον τῆς προικὸς ζήτημα, οἱ *συμπέθεροι* ἔδιδον τὰς χεῖρας, τῆς προξενήτρας ἡ ὑπηρεσία, ἐπαρκῶς ἀνταμειβομένης, ἔληγε, καὶ ἤρχιζεν ἡ τοῦ *κοταρίου*.

Προικοσύμφωνον. Τρεῖς συνήθως πρὸ τοῦ γάμου ἡμέρας μετεκαλεῖτο ὁ *κοτάριος*, ὃν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ περιγράψωμεν, διότι τὸ ὄνομά του μόνον προφερόμενον καὶ μικρὰ φαντασία ἀρκοῦσιν, ὅπως ἀναπαραστῇ πρὸ τῶν ὀμμάτων παντός, ὁ γενειοφόρος, σοβαρὸς μέχρι σκαιότητος, ἐπιβλητικός, διοπτροφόρος, ἀδιακόπως *ξηροβήχων* μὲ *ἀντερειὰ* καὶ *καλπάκιον κοτάριος*, φέρων ὑπὸ μάλης τὸ μέγα τῶν προικοσυμφώνων βιβλίον[1]. Τὸ ἀξίωμα τοῦ *κοταρίου* ἦτο ἐκ τῶν μᾶλλον τιμητικῶν, διὰ τοῦτο βλέπομεν ἄνδρας ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων τοπικῶν οἰκογενειῶν ἀναλαμβάνοντας τοῦτο.

Ὁ *κοτάριος* μετὰ τοῦ ἱερέως, μαρτύρων τινῶν ἀορίστου ἀριθμοῦ καὶ τοῦ *κουμπάρου*, ἐξετίμα τὴν προῖκα, ἀντέγραφε τὴν *κόπια* ἐπὶ τοῦ βιβλίου του καὶ ὑπέγραφεν· εἶτα ὑπέγραφεν ὁ ἱερεύς, ὁ πατὴρ τῆς νύμφης, ὁ πατὴρ τοῦ γαμβροῦ, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτων στενότερός τις συγγενὴς ἐκ τῶν ἀνιόντων, ὁ *νονὸς*, ὁ γαμβρὸς καὶ τέλος οἱ μάρτυρες· ἂν δὲ οἱ γονεῖς ἦσαν ἀγράμματοι, ἐγίνετο τούτου μνεία ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ.

Ἰδοὺ ὁ τύπος ἑνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκ τῶν σωζομένων προικοσυμφώνων.

«1750 *Σεπτεμβρίου* 16.

»Ἡ προικοπαράδοσις τῆς *νεονύμφης* Εὐδοκίας ὁποῦ τῆς παραδίδει ὁ αὐθέντης της σιὸρ Μπενάρδος Καπετανάκης.

»Ἀρχῆς κασέλα μία. (Ἕπεται ὁ κατάλογος πάντων τῶν προικῴων[2]). Καὶ ἡ εὐχὴ τῶν γονέων.

»Τάσσει δὲ καὶ ὁ Θεοδωρῆς Σπανὸς τῆς συμβίας του Εὐδοκίας διὰ *προγαμιὰν* αὐτῆς δωρεὰν γρόσια τὸν ἀριθμὸν ἑξήκοντα ἕνα[3] καὶ ἡ εὐχὴ τῶν γονέων, ἀμήν».

(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ μετὰ τῆς λέξεως *βεβαιόνω*).

«ΠΑΑΑΙΟΛΟΓΟΣ
»νοτάριος τῆς πολιτείας[4]».

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προικοσυμφώνου ἀνεχώρει ὁ νοτάριος, προσερχόμενοι δὲ οἱ συγγενεῖς — οἵτινες καθ' ὅλην τὴν πρὸ τοῦ γάμου ἑβδομάδα ἦσαν εἰς ἀέναον κίνησιν — *ἔρραιτον τὰ προικιά*.

Ἔκθεσις τῶν προικῴων. Οἱ μεταβαίνοντες ὅπως ῥάνωσι τὰ προικιὰ *ἐστολίζοντο* διότι τὸ ῥαίνειν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπόλαυσις, τιμή, καθῆκον καὶ μυστήριον. Τὰ προικιὰ ἦσαν τοποθετημένα ἐπιμελῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ. Καὶ τὰ μὲν ἐφαπλώματα, στρώματα, προσκέφαλα, ὀθόναι κτλ. ἀπετέλουν τὸν λεγόμενον *γιοῦκον*, ἤτοι σωρὸν τετραγωνικὸν κανονικόν· τὰ δὲ ἐνδύματα τῆς πολυτελείας ἐκρέμαντο ἐπὶ σχοινίου δεδεμένου διαγωνίως ἐν τῇ αἰθούσῃ. Εἰς κατάλληλον θέσιν ἐτοποθετοῦντο τὰ *λουτρίκια*, ἅτινα ἦσαν δῶρον τοῦ γαμβροῦ, πλὴν τῆς *λουτρόμπολιας*, ἣν ἐκέντα ἡ νύμφη. Μεταξὺ τῶν λουτρικῶν δώρων τοῦ γαμβροῦ κατελέγοντο καὶ τὰ *λαλούνια*, ὑψηλότατα ξύλινα ὑποδήματα τοῦ εἴδους τῶν *τσοκάρων*, ἅτινα, ὡς οἱ ἀρχαῖοι κόθορνοι, καθίστων τὸν ἄνθρωπον τεράστιον τὸ ὕψος. Ἡ φέρουσα δὲ ἐν τῷ λουτρῷ τὰ *λαλούνια* δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ, ἂν δὲν ἐβαστάζετο διὰ τῶν βραχιόνων ὑπὸ δύο γυναικῶν. Ἐκτὸς τῶν λουτρικῶν, δῶρον τοῦ γαμβροῦ ἦτο καὶ ἡ ἀργυρᾶ *ταμπακέρα*, ἐφ' ἧς συνήθως ἦτο ἀποτετυπωμένος δικέφαλος ἀετός· αὕτη εἶχε κάτωθεν τοῦ καλύμματός της καθρέπτην, ἐντὸς δὲ μικρὸν ἀργυροῦν κτένιον, *τσιμπιδάκι*, καὶ τὸ πολυθρύλητον *σουρμενέτι*, ἤτοι ἐργαλεῖον ἀργυροῦν ἐν σχήματι μολυβδοκονδύλου, δι' οὗ ἔβαφον τὰς κάτω βλεφαρίδας καὶ ἐμήκυνον τοὺς ἔξω κανθοὺς τῶν ὀφθαλμῶν. Τὰ δῶρα ταῦτα ἀπέστελλεν ὁ γαμβρὸς *μέσα 'ς τὸ σιρί*, ὅπερ ἦτο μέγα *ταψὶ* χάλκινον κασσιτερωμένον, ἐφ' οὗ ἦσαν ἀποτετυπωμένα διάφορα κοσμήματα, ἀετοί, κυπάρισσοι, κτλ. Εἰς τὸ *σιρὶ* ἔθετεν ὁ γαμβρὸς καὶ χρήματα, κτένια, μίαν δκᾶν λευκοῦ σάπωνος, κινᾶ, καὶ ἕτερόν τι φάρμακον, ὅπερ ἕνεκα τῆς παραδόξου χρήσεώς του ὀφείλομεν ν' ἀποσιωπήσωμεν. Πάντα ταῦτα ἔμελλον νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὑπὸ τῆς νύμφης εἰς τὸ λουτρόν. Εἰς ταῦτα δὲ προσέθετεν ὁ γαμβρὸς καί τινα δῶρα διὰ τοὺς συγγενεῖς τῆς νύμφης καὶ τὴν τροφόν της. Τὸ *σιρὶ* ὑπεδέχοντο παννυχικῶς, ἡ δὲ ἀγγελία *ἔρχεται τὸ σιρὶ* ἠλέκτριζε τὴν συνοικίαν ἅπασαν· εὐθὺς τὰ δύο φύλλα τῆς ἔξω θύρας ἤνοιγον, ἐνῷ μετὰ πατάγου ἔπιπτον τὰ *κολντεμίρια*, ἤτοι οἱ δύο σιδηροῖ μοχλοὶ οἱ τιθέμενοι ὄπισθεν τῶν δύο φύλλων.

Τὰ λουτρίκια ἦσαν ἀναπόφευκτα καὶ τῆς ἄκρας πολυτελείας ἐνδύματα, μεγάλη δ' ἐθεωρεῖτο τιμὴ τὸ ἔχειν πολυτελῆ τοιαῦτα, τοῦ λουτροῦ ὄντος τοῦ μόνου μέρους, εἰς ὃ ἐγίνετο κοινωνία πολλῶν γυναικῶν, ἕνεκα ἐντελοῦς ἐλλείψεως τῶν σήμερον ἐν χρήσει δημοσίων περιπάτων. Εἰς τὸ λουτρὸν ἐπεδείκνυον τὰ τιμαλφῆ των ἀντικείμενα.

Μέσῳ λοιπὸν τῶν λουτρικῶν προικῴων ἐνδυμάτων ἔκειτο τὸ *τάσι*, ἤτοι μετάλλινον δοχεῖον, δι' οὗ ἐν τῷ λουτρῷ ἔρριπτον ἐπὶ τοῦ σώματός των ὕδωρ ἢ προηετοίμαζον *σαπουνάδαν*· ἐπὶ τοῦ *τασίου* τούτου προσερχόμενοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ἔρριπτον χρήματα ἢ κοσμήματα, ἅτινα ἐθεωροῦντο ὡς ἀποτελοῦντα μέρος τῆς προικός. Τοῦτο δὲ ἦτο τὸ *ῥαίνειν τὰ προικιά*.

Ὀγκώδη ἔπιπλα, ὅπως συνειθίζεται νῦν, δὲν ἐδίδοντο προῖκα. Ἐν τοῖς προικῴοις κατελέγοντο καὶ ἀσπρόρρουχα τοῦ γαμβροῦ, ἐξ ὧν τὰ ὑποκάμισα ἦσαν *ἄκοπα* κατὰ τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στῆθος, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς καινουργότητός των.

Λουτρόν. Ἡ δύο πρὸ τοῦ γάμου ἡμέρας (Παρασκευὴν) μετάβασις τῶν μελλονύμφων εἰς τὸ λουτρὸν ἦτο ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Μὴ φοβεῖσθε ὅμως μήπως γείνῃ συνάντησίς τις· αἱ ὧραι ἦσαν προσδιωρισμέναι, τῶν μὲν ἀνδρῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρι μεσημβρίας, ὅτε δι' ἰσχυρῶν κρότων, οὓς ἐποίουν οἱ *γαμαμτζῆδες* κτυπῶντες τὰ *τάσια* ἠγγέλλετο αὐτοῖς ὅτι εἶνε ὥρα νὰ ἀπέλθωσι, τῶν δὲ γυναικῶν ἀπὸ μεσημβρίας μέχρις ἑσπέρας, ὅτε ἐκρότουν τὰ *τάσια* αἱ λουτράρισσαι, ὅπως ἀπέλθωσιν αἱ γυναῖκες, διότι τὴν νύκτα ἤρχοντο πάλιν ἄνδρες.

Ὁ γαμβρὸς μετέβαινεν εἰς τὸ λουτρὸν παννυχικῶς συνοδευόμενος ὑπὸ συγγενῶν του καὶ φίλων καὶ εἶτα ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν του ἀναμένων τὴν Κυριακήν... Ἡ νύμφη μετέβαινεν εἰς τὸ λουτρὸν συνοδευομένη ὑπὸ ἡλικιωμένων συγγενῶν της, καὶ μόνον συγγενῶν της, μέσῳ τῶν ὁποίων ἐβάδιζεν ἐστολισμένη, προηγουμένων ἐνίοτε τῶν ὀργάνων τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γαμβροῦ, ἅτινα ἅμα ἔρθανεν ἡ νύμφη εἰς τὸ λουτρὸν ἀπήρχοντο. Ἡ νύμφη ἐφόρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς *σουλοῦκι*, ἤτοι λεπτὸν λευκὸν μανδύλι καλύπτον μέρος τοῦ προσώπου, τὸ δὲ σῶμά της εἶχε ἐγκεκορδυλημένον διὰ *φερετζέ*, ὅστις ὡμοίαζε τὸ σημερινὸν ἀδιάβροχον (imperméable).

Αἱ λουτράρισσαι (τελάκισσαις καὶ νατήρισσαις) παρετάσσοντο πρὸς ὑποδοχὴν τῆς νύμφης· ἡ προϊσταμένη αὐτῶν — ἡ *γαμαμτζίνα* — ἥτις συνήθως ἦτο Ὀθωμανὶς καλῆς οἰκογενείας, ἐλάμβανε τὴν μελλόνυμφον ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ὡδήγει, ἐνῷ αἱ λουτράρισσαι παρατεταγμέναι ἔρραινον αὐτὴν διὰ φιαλιδίων πλήρων ῥοδοστάγματος· τὰ φιαλίδια ταῦτα ὀνομαζόμενα *καγιὰ* εἶνε ἐν χρήσει καὶ σήμερον εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ λουτρῷ ἡ νύμφη *ἔβαζε κινάδες* εἰς τὴν κόμην, εἰς τοὺς ὄνυχας τῶν χειρῶν καὶ τοὺς μεγάλους τῶν ποδῶν, τοὺς δὲ δακτύλους τούτους περι-

1. Τινὰ τῶν βιβλίων τούτων, ὧν τὸ ἀρχαιότερον φέρει χρονολογίαν 1750, διεσώθησαν παραδόξως ἐκ τῆς πανωλεθρίας τοῦ πολέμου, καὶ ὑπάρχουσι κατατεθειμένα εἰς τὸ ἐνταῦθα συμβολαιογραφεῖον τοῦ κ. Β. Λαμπρούλη.

2. Μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλάκις κατελέγετο καὶ «ὁ ἀέρας τοῦ σπιτιοῦ» δηλ. δουλεία ἀπόψεως. (de prospectu).

3. «Ὦ! πῶς ἀλλάζουν οἱ καιροὶ ς' τὸν κόσμον ἐδῶ [κάτω!»

4 Ἄλλα προικοσύμφωνα διάφορον ἔχουσι τύπον· π. χ. τὰ τοῦ νοταρίου Ἀντωνίου Καρόρη ἀρχίζουσιν ὡς ἑξῆς· «εἰς δόξαν Χριστοῦ κτλ». Οὐδέποτε ὅμως ἐξ οὐδενὸς λείπει τὸ «ἀρχῆς κασέλα...» ἢ «ἀρχῆς σεντούκα κάρινη». Ἄξια μελέτης εἶνε καὶ τὰ ἐν τοῖς ἀρχαίοις προικοσυμφώνοις καὶ ἄλλοις συμβολαίοις ἀπαντῶντα γυναικεῖα ὀνόματα, ὡς π. χ. Κρέουσα, Φερρόνα, Χάρη, Μελάνη, Πιστήμη, Ταρὼ, Μπίτσα, Πουλχερία, Ταλιώ, Κασίου, Ντενεδία, Σύρμω, Παγώνα, Κλίνω, Γατιανή, Ζηνοβία, Καλομοῖρα, Λυμπίτσα, Δόμνα, Δάφνη, Καβρέτα, Δροσιά, Ἐργίνα, Κούζα, Ἀνησία, Σμερούδα ἢ Σημερούδα, Προκόπη, Εὐφημία, κτλ.

εἴλισσον ἐπιμελῶς διὰ λεπτῶν τεμαχίων ὑράσματος ὅπως μὴ ἡ βαφὴ ἀπὸ τῶν ὀνύχων μεταδοθῇ καὶ εἰς τὴν σάρκα. Ἀναχωροῦσα τοῦ λουτροῦ ἡ μελλόνυμφος ἐφιλοδώρει τὰς λουτράρισσας διὰ ὑφασμάτων, μανδυλίων, κοσμημάτων, χρημάτων κλ. Ἐπειδὴ δὲ συνήθως αἱ παρθένοι λουόμεναι οὐδέποτε ἐπλήρωνον, κατὰ τὴν ἀναμενομένην ταύτην ἡμέραν αἱ λουτράρισσαι ἀπεζημιοῦντο· πρὸς τούτοις ἄφτνον δῶρα καὶ διὰ τοὺς *λουτράρηδες* δηλ. τοὺς *τελάκηδες* καὶ τὸν θερμαστήν, καὶ οὕτω ἡ νύμφη ἐπανήρχετο ἡσύχως καὶ μέσῳ εὐχῶν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον.

Ἑορτὴ τῶν παρθένων. Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐγίνετο ἡ ὑπὸ τὸ τουρκικὸν ὄνομα *κινᾶ-γκεγκέσι* ἑλληνικωτάτη διασκέδασις τῶν κορασίων, φίλων τῆς νύμφης. Ὠνομάζετο δὲ ἡ ἑορτὴ οὕτω, διότι ἡ νύμφη ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς ἐκ τοῦ λουτροῦ τὴν περισσεύοντα κινᾶ, διοῦ ἐβάπτοντο ἐλαφρῶς εἰς τοὺς ὄνυχας τῶν χειρῶν αἱ φίλαι της. Αὗται ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο ἐπιτρέπεται νὰ παρευρίσκωνται εἰς γάμους, διεσκέδαζον μόναι μετὰ τῆς νύμφης. Εἰς τὴν διασκέδασιν ταύτην, ἥτις παρετείνετο μέχρι βαθείας νυκτὸς, οὐδεὶς ἀνὴρ, οὐδεμία γραῦς παρίστατο... Ἔτρωγον, ἐχόρευον, ἐτραγῴδουν, ἀπήγγελλον σατυρικὰ ποιήματα, ἔλεγον αἰνίγματα, λογοπαίγνια, καὶ ἐν γένει ἔπαιζον διαφόρων εἰδῶν παίγνια, καὶ ἀνεκοίνουν ἀλλήλαις τὰς περὶ τοῦ μέλλοντός των γλυκείας ἐλπίδας. Ὅτε δὲ ἤκουον τὴν λυπηρὰν εἴδησιν ὅτι ἦτο ὥρα νὰ ἀπέλθωσιν, ἐνηγκαλίζοντο καὶ κατησπάζοντο τὴν νύμφην δακρύουσαι καὶ εὐχόμεναι αὐτῇ

νὰ ζήσῃ νὰ γεράσῃ
καὶ νὰ ἀσπρομαλλίσῃ,
νὰ κάμῃ γιοὺς περίσσιους
καὶ πλοῦμα δεχατέρα!

Οἱ δὲ γονεῖς, ἀδελφοί, συγγενεῖς, μετὰ ὑπηρετῶν κρατούντων φανοὺς, τὰς ὡδήγουν εἰς τὰς οἰκίας των, ἔνθα παρεδίδοντο εἰς ὕπνους καὶ ὄνειρα.

Προικοπαράδοσις. Τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου, ἥτις συνήθως ἦτο Σάββατον, παρεδίδοντο τὰ *προικιά*. Ἅμα προσήγγιζεν ἡ ὥρα τῆς μετακομίσεώς των εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, ἤρχοντο τὰ ὄργανα, δηλ. *βιολιὰ* καὶ *λαοῦτα* ἀποστελλόμενα ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ, ὅστις καθ' ὅλας ταύτας τὰς διαδικασίας ἦτο ἀόρατος. Τὰ προικιὰ ἐφορτώνοντο ἐπὶ ὡραίων ἵππων — μὴ ὄντων ἐν χρήσει κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἄλλων μεταφορικῶν μέσων — περιττοῦ πάντοτε ἀριθμοῦ· τοὺς ἵππους συνήθως ἐδανείζοντο παρ' Ὀθωμανῶν, οἵτινες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν ἐδέχοντο τὴν προσφερομένην αὐτοῖς ἀμοιβὴν, ἀλλὰ τοὺς παρεχώρουν δωρεὰν εἰς τοὺς χριστιανοὺς συμπολίτας των. Ἀφοῦ ἐπὶ τῶν ἵππων ἐφορτώνοντο ἐπιμελῶς τὰ προικιά, ἐπὶ τῶν προπορευομένων δὲ τριῶν καλλιτέρων ἵππων ἐκάθιζον τρία ἄρρενα ἀμφιθαλῆ παιδία, προηγουμένων τῶν μουσικῶν πεζῇ, ἐξεκίνει ἡ συνοδεία, βαδίζουσα βραδέως, σοβαρῶς καὶ ἐπισήμως. Ὅθεν διήρχοντο τοὺς ἔρραινον δι' ὀρυζίου, ὡς συμβαίνει καὶ σήμερον, ἀλλὰ καὶ διὰ βαμβακοσπόρου, σημείων εὐτυχίας καὶ μακροβιότητος. Ἅμα τῇ ἀρίζει αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ τὰ ὄργανα ἔπαιζον γοργόν τι τεμάχιον, *ταξίμι*, ὑπὸ τὸν ἦχον τοῦ ὁποίου μετεκομίζοντο τὰ προικιά, καὶ ἐτίθεντο εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον, ὅπερ ἐκλείδωνον ἐπιμελῶς, τὴν δὲ κλεῖδα παρελάμβανεν ὁ κουμπάρος, ἵνα παραδώσῃ αὐτὴν τῷ νυμφίῳ μετὰ τὸν γάμον.

Ἑσπεριναὶ προπαρασκευαί. Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας μετέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ἡ *τελάκισσα*, ἥτις τὴν ἔλουσε, καὶ τῆς ἔπλεκε τὴν κόμην εἰς πολλὰς καὶ μικρὰς *πλεξίδας*, ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα συνήθως, τῆς ἔβαζε τὰ *πισκιούλια* δηλ. ἔπλεκε μετὰ τῆς κόμης καὶ ὁμοίου χρώματος μέταξαν· τὰ πισκιούλια ταῦτα κατέληγον εἰς κροσσοὺς ἀποτελουμένους ἐκ τῆς κόμης, τῆς μετάξης, καὶ χρυσῶν νημάτων. Ἀναχωρούσης τῆς *τελάκισσας* ἤρχιζε τὸ ἐπίσημον ἔργον τῆς *στολίστρας*, πρωταγωνιστούσης ἐν ταῖς προπαρασκευαῖς. Ἡ στολίστρα ἦτο ἐπιδεξιωτάτη τεχνῖτις καὶ ὀλίγισται ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις τοιαῦται, ὧν τὰ ὀνόματα, ὡς π. χ. τὸ τῆς Πιτσούκινας, διεσώζοντο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πρῶτον καθῆκον τῆς στολίστρας ἦτο τὸ *ξεχρούδιασμα* ἢ *ξούρισμα* τῆς νύμφης. Τοῦτο ἐγίνετο ἢ διὰ μεταξίνου νήματος (*μπερσῆμι*) ὅπερ διὰ τῶν δακτύλων περιήλειφεν οὐσία τινὶ ἰξώδει (*σαμσακῆζι*), ἢ διὰ λεπτῆς ὑέλου καταληγούσης εἰς κοπτερὰν ἄκραν (*ἀθέραι*) καὶ τεμαχίου οὔσης φύσκης ἐπὶ τούτῳ πωλουμένης, ἢ διὰ τοῦ λεγομένου *ἀγντᾶ*, μίγματος δηλ. ἀποτελουμένου ἀπὸ *σαμσακῆζι*, μέλι, ἢ καὶ ἄλλην τινὰ κολλώδη οὐσίαν. Ἅμα συνετελεῖτο τὸ *ξεχρούδιασμα*, ἤλειφεν ἡ στολίστρα τὸ πρόσωπον τῆς νύμφης διὰ δηλητηριώδους τινὸς παχυμύρου (*ἀλυφρὴ*) «γιὰ νὰ πάρῃ τὴν πυράδα» ὡς ἔλεγον, καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἡ πτωχὴ μελλόνυμφος ἀπεκοιμᾶτο!...

Εὐτρεπισμὸς τῆς νυμφικῆς κλίνης. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν οἱ στενώτεροι συγγενεῖς τῆς νύμφης ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὅσοι ἦσαν *μονοστέφανοι καὶ ἀπίκρατοι*(!;) μετέβαινον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ ὅπως *στρώσουν τὸ κρεββάτι*· τὸ ἔρραινον διὰ σακχαρικῶν, καὶ κάτω μὲν τοῦ μεγάλου προσκεφαλαίου ἔθετον ἐννέα ἀμύγδαλα — ὅπως κάμῃ ἐννέα υἱοὺς — δεδεμένα ἐντὸς μανδηλίου, μεταξὺ δὲ τῶν στρωμάτων ἔθετον ψαλλίδιον ἀνοικτὸν — ὅπως κοποῦν *ἡ κακαὶς γλώσσαις ἢ κατάραις, τὰ μάγια, τὸ ματι, τὸ κάρφωμα*, καὶ ἰδίως τὸ φοβερὸν *δέσιμο*... — καὶ τεμάχιον παλαιοῦ δικτύου ἀνήκοντος εἰς ψαρᾶν, ὅστις δὲν ἐψάρευε πλέον.... Τοῦτο ἦτο πολύτιμον ἐγκόλπιον, μετὰ τὸν γάμον μὲν τιθέμενον εἰς τὰ εἰκονίσματα, μετὰ δὲ τὴν ἀπόκτησιν τέκνων ἐν-

τὸς τοῦ μικροῦ στήθους των... ἄπταιστον ἀντιφάρμακον κατὰ πάσης μαγείας.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Δ. Γρ. Κ.

Εἰς πάντας σχεδὸν εἶνε γνωστὸς ὁ χορὸς τῆς τ α ρ α ν τ έ λ λ α ς, θεωρούμενος ἐθνικὸς τῶν Νεαπολιτανῶν. Ἡ ζωηρὰ μουσικὴ αὐτοῦ, ἥτις ποικίλλει ἐνίοτε κατὰ τόπους, εἶνε γνωστὴ ὡσαύτως καὶ ἐκ μελοδραμάτων τινῶν, ὡς τοῦ τῆς «Βωβῆς τῶν Πορτίκων», τοῦ «Φρὰ-Διάβολο» καὶ ἄλλων, ὀλίγοι ὅμως γινώσκουσι τὴν ἀρχὴν τῆς τ α ρ α ν τ έ λ λ α ς καὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς. Περὶ τούτου ἀντὶ ἰδίας μελέτης ἀρκούμεθα νὰ μεταφέρωμεν ὧδε ὅ,τι ὁ κ. Φ. Λενορμὰν ἔγραψεν ἐν τῷ ἀξίῳ πολλοῦ λόγου συγγράμματι αὐτοῦ «La grande Grèce, paysages et histoire». Ὁ κ. Λενορμὰν μετὰ τὴν μακρὰν περιγραφὴν, ἣν ποιεῖται τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς πόλεως Τάραντος καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, παρεισάγει ὡς συναφεῖς τῇ ἱστορίᾳ τῆς πόλεως ταύτης δύο μελέτας, ὧν ἡ μὲν εἶνε περὶ τῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἰσαγωγῆς τῆς γαλῆς ὡς ζῴου κατοικιδίου εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας διὰ τῶν Ταραντινῶν, ἀναγομένη εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην ἱστορίαν τοῦ Τάραντος, ἡ δὲ περὶ τῆς τ α ρ α ν τ έ λ λ α ς, ἀναγομένη εἰς τὴν τοῦ μέσου αἰῶνος. Τὸ δεύτερον τοῦτο, ὅπερ εἶνε τὸ 12 κεφάλαιον τοῦ συγγράμματος, μεταφέρομεν αὐτολεξεὶ, ἔχον οὕτως.

Α. Μ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

τῆς ταραντέλλας.

Πῶς δύναμαι νὰ καταλίπω τὸν Τάραντα χωρὶς νὰ κάμω λόγον περὶ τῆς *ταραντέλλας*; (tarantulle).

Ἡ ταραντέλλα εἶνε μεγάλη ἀράχνη μήκους 3 ἢ 4 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, τοῦ εἴδους τῶν *κυνηγετικῶν* (Lycosa), αἵτινες εὑρίσκονται εἰς ὅλα τὰ μεσημβρινὰ κλίματα, ἀλλὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος εἶδος κυρίως εὑρίσκεται ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ. Ἐν Ἰταλίᾳ συναντᾷ τις αὐτὴν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινωτάτου ἄκρου μέχρι Ῥώμης πρὸς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, καὶ μέχρι Βολωνίας πρὸς τὴν Ἀδριατικήν. Ἐν μείζονι δὲ ἀριθμῷ ἐν Ἀπουλίᾳ καὶ τῇ χώρᾳ τοῦ Ὑδροῦντος.

Τὸ σῶμα τῆς ἀράχνης εἶνε πυκνῶς τριχωτὸν, τὰ ὀπίσθια χρώματος κυανομέλανος, ἐστιγμένου ὑπὸ κανονικῶν σημείων, οἱ πόδες μακρότατοι φέροντες μέλανα καὶ λευκὰ στίγματα. Ἔχει δὲ καὶ ἡ ταραντέλλα, ὡς πᾶσαι αἱ ἀράχναι τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ὀκτὼ ὀφθαλμοὺς ἀνίσου μεγέθους, ὧν τὰ μὲν δύο μικρότερα ζεύγη κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, τὰ δύο δὲ μεγαλείτερα ὄπισθεν τούτων. Ἐκ τῶν τεσσάρων ζευγῶν τῶν ποδῶν της τὸ τρίτον εἶνε βραχύτερον.

Ἀπονεναρκωμένη οὖσα τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους, ἀναφαίνεται κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας τοῦ θέρους. Τότε καταδιώκει τὰς ἀκρίδας καὶ ἄλλα ἔντομα, ἅτινα συλλαμβάνει εὐκόλως χάρις εἰς τὴν ταχύτητα τῶν ποδῶν της. Κατασκευάζει φωλεὰν ἐν τῇ γῇ, ἐνίοτε εἰς βάθος ἑνὸς ποδὸς, ἧς ἡ εἴσοδος ἐν ἀρχῇ εἶνε ζητοειδὴς, εἶτα προβαίνει εἰς εὐθεῖαν, καὶ αὖθις καθίσταται περιστροφική. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ μικροῦ θαλάμου, εἰς ὃν καταλήγει αὐτὴ ἡ πολύστροφος σωληνοειδὴς φωλεὰ, καλύπτεται ὑπὸ ὑράσματος, ὅπερ τὸ ζῷον ὑφαίνει. Αὐτόθι φυλάσσει τὰς προμηθείας τῆς τροφῆς, καταθέτει τὰ ᾠὰ καὶ ἀνατρέφει τὰ τέκνα του, ἅμα ὡς ἐκκολαφθῶσιν. Ἡ θήλεια, ἰσχυροτέρα τοῦ ἄρρενος οὖσα, δεικνύει μεγάλην φροντίδα περὶ τὴν προστασίαν τῶν τέκνων αὐτῆς, ἅτινα φέρει ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἐξερχομένη.

Τὰ παράδοξα ἤθη τῆς ταραντέλλας, μετ' ἐπιμελείας περιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Βαλέττα καὶ Βαλίβη (Valetta et Baglivi), δὲν ἤθελον ἀρκέσει νὰ καταστήσωσι γνωστὸν τὸ ὄνομα τοῦ ζῴου πέραν τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐντομολόγων, ἂν μῦθοι διαδοθέντες ἐν χρόνοις προγενεστέροις περὶ τοῦ δήγματος τῆς ταραντέλλας, δὲν καθίζων τὸ ὄνομα αὐτῆς τοῖς πᾶσι γνωστόν· διότι ἀπεδόθη εἰς τὸ δῆγμα αὐτῆς τὸ αἴτιον ἐπιδημίας νευρικῆς νόσου, ἡ ὁποία ἐμάστισε τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν ἐπὶ 300 ἔτη, ἰδίᾳ δὲ τὴν Ἀπουλίαν καὶ τὴν χώραν τοῦ Ὑδροῦντος. Ὥστε ἡ ταραντέλλα ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως τοῦ Τάραντος.

Γνωστὸν ὅτι τὰ δήγματα τῶν μεγάλων ἀραχνῶν εἶνε ἰοβόλα, καὶ ὅτι προξενοῦσιν οἰδήματα μεγάλα ὀδυνηρὰ, συνήθως συνεπιφέροντα καὶ πυρετὸν, ὡς τὰ τῆς ἀράχνης τῆς ἐν Κορσικῇ καὶ Ἱσπανίᾳ ζώσης ὑπὸ τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα Latrodectes malmignatus. Ἡ πεῖρα ὅμως σήμερον κατέδειξεν ὅτι μεταξὺ τῶν ἀραχνῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους αἱ διάφοροι ταραντέλλαι ἀγήκουσιν εἰς τὰς ὅλως ἀβλαβεῖς τῷ ἀνθρώπῳ. Διὸ καὶ ἐν ταῖς χώραις, ἔνθα ἀπαντῶσι ποικιλίαι αὐτῶν, ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ, Ἑλλάδι, Συρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ, Τουρκεστάν, δὲν προξενοῦσι φόβον εἰς τοὺς ἐγχωρίους. Οἱ παῖδες ἀρέσκονται νὰ καταδιώκωσιν αὐτὰς εἰς τὰς φωλεάς των· οὐδέποτε δὲ προῆλθε δυστύχημά τι. Τοῦτο ἦτο γνωστὸν ἐπὶ πολὺ καὶ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν· οὔτε δ' ἐν τῇ ἀρχαιότητι, οὔτε κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, ἐγεννήθη ποτὲ ἡ σκέψις ὅτι τὸ ζῷον ἦτο ἐπικίνδυνον. Λόγος ἤρξατο μόνον νὰ γίνηται κατὰ τὴν 11ην καὶ 12ην ἑκατονταετηρίδα περὶ ταραντέλλας, ἧς τὸ δῆγμα ἐθεωρήθη θανατηφόρον. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματος, ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν δυτικῶν χρονογράφων, μεταγενεστέρων ὅμως ἑκατοντάδα ἐτῶν τῶν γεγονότων, ὅτι ἐκ τοιούτου δήγματος ἀπεδεκατίσθησαν οἱ Λορραινοὶ τοῦ πρώτου στρατοῦ, ὃν ἤγαγεν ὁ αὐτοκράτωρ Λουδοβίκος Β' κατὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Βάρης. Κατὰ τὸν χρόνον ὅμως ἐκεῖνον ἡ λέξις δὲν ἐδήλου εἶδος ἀράχνης, ἀλλὰ τὸν gecko, τὴν σαῦραν ἀσκάλαβον, συνήθη ἐν Ἀπουλίᾳ, καὶ Ὑδροῦντι, καὶ Καλαβρίᾳ, εἰς ἣν οἱ ποιηταὶ Ἕλληνες ἐμυθολόγουν ὅτι ὁ νέος Ἀσκάλαβος μετεμορφώθη ὑπὸ τῆς ὀργῆς τῆς Δήμητρος, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ δημώδης δεισιδαιμονία ἀπέδιδε ἰδιότητας ἰοβόλους, λίαν ὑπερβολικάς. Εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν σαῦραν ἀπεδόθη κατ' ἀρχὰς

τὸ ὄνομα *ταράντολα*, ὅπερ φέρει ἔτι εἴς τινα μέρη τῆς Ἰταλίας.

Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς 14ης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε συγχρόνως ἡ νόσος *χορὸς τοῦ Ἁγίου Γκύη*, ἡ ἔχουσα πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς ὅσα διηγοῦνται περὶ τοῦ ταραντισμοῦ, ἀνεφάνη ὡς ἐπιδημία ἐν ἄλλαις χώραις τῆς Εὐρώπης, παρετηρήθησαν ἐν Ἀπουλίᾳ καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ὑδροῦντος, παράδοξα συμπτώματα ἐπιδημίας, ἐν καιρῷ ἰδίως τῶν κυνικῶν καυμάτων, ἥτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐξηπλοῦτο. Προσεβάλλοντο δὲ κυρίως γυναῖκες καὶ νεάνιδες ἐν τῇ κριτικῇ αὐτῶν ἡλικίᾳ· μόνον δ' ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Μετάγνης ἡ ἐπιδημία ἐνέκηψεν εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Ἡ ἀσθένεια ἐξεδηλοῦτο διά τινος νάρκης ἀκατανικήτου, διακοπτομένης ὑπὸ προσβολῶν μανίας, ἥτις παρέφερε τὸν προσβαλλόμενον εἰς ἅλματα καὶ χορόν. Κατὰ τὰς προσβολὰς ταύτας οἱ *ταραντολᾶτοι*, ὡς ὀνόμαζον τοὺς προσβεβλημένους τότε, νύφραίνοντο, εἰλκύοντο, καὶ οἱονεὶ κατεπραΰνοντο εἰς τὴν θέαν ἀντικειμένων λαμπόντων, εἰς τὴν λάμψιν ὅπλων, καὶ εἰς τὴν ζωηρότητά τινων χρωμάτων. Ἐρρίπτοντο ὡς παράφοροι ἐπὶ τῶν φερόντων ἐρυθρὰ ἢ πράσινα ἐνδύματα, ἐνηγκαλίζοντο τούτους μετὰ πάθους, καὶ ἔκλαιον ἐκ συγκινήσεως. Τοὐναντίον δὲ τὰ μέλανα ἐνδύματα καὶ κυανᾶ ἐνέπνεον αὐτοῖς ἄκραν ἀποστροφήν, προκαλοῦσαν λυσσώδεις παροξυσμούς, καὶ ἐπέπιπτον ἐπὶ τῶν ἐνδεδυμένων ἐνδύματα τοιούτου χρώματος, ζητοῦντες νὰ κατασπαράξωσιν αὐτούς. Πάντες οἱ προσβεβλημένοι ὡσαύτως ἐδείκνυον ζωηρὰν ἀγάπην πρὸς τὸ ὕδωρ, ἐπεζήτουν νὰ δροσισθῶσι καὶ νὰ βυθίσωσιν εἰς αὐτὸ τὰ μέλη των. Ἡ θέα τῆς θαλάσσης ἢ τῶν λιμνῶν ἤσκει ἐπ' αὐτῶν ἀκαταμάχητον γοητείαν. Μετὰ τὴν φρενήρη κατάστασιν οἱ ἀσθενεῖς ἐπανέπιπτον εἰς τὴν νάρκωσιν, ἐξ ἧς αὖθις ἐπανήρχοντο εἰς τὸν παροξυσμόν. Συνήθως, ἔλεγον, ὅτι ὁ θάνατος ἔθετε τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην· ἀλλ' ὁπόταν ἡ ἀσθένεια δὲν κατέληγεν εἰς θάνατον, καθίστατο ἠπιωτέρα καὶ ἐξέλειπε μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν κυνικῶν καυμάτων, ἐπαναλαμβανομένη τὸ ἑπόμενον ἔτος, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν.

Ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης οὔσης μᾶλλον προκεχωρημένης, δὲν ἤθελον τοσοῦτο πλανηθῆ οἱ ἄνθρωποι ὡς πρὸς τὴν ὑστερικὴν φύσιν τῆς παραδόξου ταύτης ἀσθενείας, ἥτις οὖσα περιωρισμένη ἐν ἀρχῇ ἐν σμικρῷ ἀριθμῷ, ἐξηπλώθη βαθμηδόν, λαβοῦσα τὸν χαρακτῆρα ἀληθοῦς ἐπιδημίας.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη ἦτο ἡ *χορομανία*, ἡ *χορεία*, λίαν παράδοξος, γνωστὴ δὲ σήμερον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν καὶ ῥᾳδίως μεταδιδομένη ἐκ συμπαθείας. Κατὰ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα ὑπὸ διάφορα ὀνόματα εἶχεν ἐπεκταθῆ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Τῷ 1785 ἐν ἐπιδημικῇ καταστάσει ἀνεφάνη παρὰ τοῖς σπασμωδικοῖς (jumpers) τοῦ Μονμούθσχίρ, οἵτινες ἐπεζήτουν νὰ λατρεύωσι τὸν Θεὸν διὰ μανιακῶν χορῶν, κατὰ μίμησιν τοῦ Δαβίδ. Ἔτι νῦν ἐπικρατεῖ ὁ τρόπος οὗτος τῆς λατρείας εἰς τὰς ἀναισθήτους ἀσκήσεις τῶν στρεφομένων ἢ ὠρυομένων Δερβισῶν ἐν Τουρκίᾳ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα οὐδεμίαν εἶχον γνῶσιν τῶν νευρικῶν παθήσεων, καὶ τῶν ποικίλων μορφῶν ὑφ' ἃς αὗται ἐκδηλοῦνται. Ἐζήτησαν λοιπὸν τὸ αἴτιον τοῦ κακοῦ, ὅπερ πύξανε καθόσον πλειότερον ὡμίλουν περὶ αὐτοῦ, ἢ ἐφοβοῦντο, καὶ εὗρον αὐτὸ εἰς τὸ δῆγμα τῆς ταραντέλλας· ἀναμφιβόλως δὲ διότι τὸ κακὸν ἦτο ἐν ἀκμῇ καθ' ἣν ὥραν τοῦ ἔους ἡ μεγάλη αὕτη ἀράχνη διέτρεχε τοὺς ἀγρούς, καὶ ὠνόμασαν τοὺς πάσχοντας *ταραντολάτους*.

Ἐν ταῖς λοιπαῖς θεραπείαις ἐνόμισαν ὅτι ἡ μουσικὴ παρεῖχεν ἀνακούρισιν εἰς τοὺς *ταραντολάτους*, καὶ ὅτι προκαλοῦντες αὐτοὺς εἰς χορὸν, προεκάλουν τὴν ἐρίδρωσιν καὶ ἐξήρχετο οὕτω τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ὑποτιθεμένου ἰοῦ τῆς ταραντέλλας· οὕτω δὲ αἱ προσβολαὶ ἐγίνοντο σπανιώτεραι καὶ ἡ θεραπεία ἐπήρχετο. Ἡ διαφορὰ μόνον ἦτο ὅτι ὁ τρόπος οὗτος δὲν ἐπέφερε πάντοτε τὴν θεραπείαν, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνετο τὸ ἑπόμενον ἔτος. Ἐπὶ τοιούτων ἀρχῶν ὠργανώθη ὁλόκληρον θεραπευτικὸν σύστημα, ὅπερ ἔκτοτε καθιερώθη. Ἡ ἀσθενὴς ἐνδεδυμένη λευκὰ, ἐστεμμένη δι' ἀνθέων καὶ ταινιῶν, καὶ φέρουσα ἐν τῇ χειρὶ γυμνὸν ξίφος ἐφέρετο εἰς κῆπον, ἢ ἐπὶ δώματος ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς ἢ φίλων, ἔνθα ἀνέμενεν ὀρχήστρα μουσικῶν, ἀποτελουμένη κυρίως ἐξ αὐλῶν καὶ τυμπάνων. Αὐτόθι ἐδοκίμαζον κατ' ἀρχὰς διαφόρους ἤχους, ὅπως προκαλέσωσι τὸν χορόν. (Ὁ λόγιος Π. Ἀθαν. Κίρχερ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ μαγνητικῆς τέχνης (De arte magnetica), δημοσιευθέντι ἐν Ῥώμῃ τῷ 1654, ἐσημείωσε τοὺς συνηθεστέρους ἤχους τῆς μουσικῆς αὐτῆς). Μετὰ δοκιμάς τινας εὑρίσκετο τέλος ἦχος, ὅστις προὐκάλει εἰς χορὸν τὴν πάσχουσαν· τότε βαθμηδὸν ἐπετάχυνον τὸν μουσικὸν χρόνον, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸν ἦχον τῆς *Ταραντέλλας*, οὗτινος ὁ προκλητικὸς ῥυθμὸς ἐθεωρεῖτο ὅτι ἐπέφερε τὸ κύριον καὶ αἴσιον ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς· ἐκ τούτου δ' ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἐνόσῳ λοιπὸν ἡ ἀναπνοὴ καὶ αἱ δυνάμεις τῆς ἀσθενοῦς ἐπέτρεπον, ἡ *ταραντολάτα* ἐξηκολούθει φρενήρης χορεύουσα κατὰ τοὺς ἤχους τῆς ὀρχήστρας, διαδεχομένων αὐτὴν πολλῶν χορευτῶν. Κατὰ διαλείμματα δὲ διεκόπτετο ὁ χορὸς ὅπως βρέξῃ τὸ πρόσωπόν της διὰ ψυχροῦ ὕδατος. Ὅτε δὲ τέλος ἐξηντλημένη, παρήγγελε τὴν ἐπανάληψιν τοῦ χοροῦ διὰ τὴν ἐπαύριον, ἔρριπτεν ἐφ' ἑαυτῆς κάδον ψυχροῦ ὕδατος, δι' οὗ ἐβρέχετο ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, μεθ' ὃ οἱ παρακολουθοῦντες ἐξέδυον αὐτὴν καὶ ἔφερον εἰς κλίνην, ὅπου ἐβυθίζετο εἰς βαθύτατον ὕπνον.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη, οὖσα ἐν τῶν νευρικῶν, καὶ

δυναμένη νὰ μεταδοθῇ διὰ τῆς μιμήσεως καὶ τῆς ἐξάψεως τῆς φαντασίας, δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ μεταδοθῇ ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς τοιαύτης θεραπείας. Πάντες οἱ νομίζοντες ὅτι ἐγένοντο θύματα δήγματος ἰοβόλου, πάντες οἱ δηχθέντες ὑπὸ ἐντόμου οἱουδήποτε ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν θεραπείαν ταύτην. Ὅταν ὁ χορὸς διήρκει ἐπὶ χρόνον, μέρος τῶν θεατῶν κατελαμβάνετο ἐκ τῆς μανικῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ἀσυνειδήτως παρεδίδετο μετὰ μανίας εἰς τὸν αὐτὸν χορόν. Ἐκ τούτου ἐπῆλθε σχεδὸν ἐπιδημία γενικὴ, πάθος μανικόν. Ἡ ἐπιδημία τῆς Ἀπουλίας, καὶ τῆς χώρας τοῦ Ὑδροῦντος διεδόθη εἰς τὴν ἐπίλοιπον μεσημβρινὴν Ἰταλίαν καὶ προσέβαλε πάντας· ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες πάσης τάξεως ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς προσβεβλημένους, ἢ βλέποντες τοὺς νομίζοντας ὅτι ἦσαν προσβεβλημένοι ἐπίστευον ὅτι καὶ αὐτοὶ συνέπασχον, καὶ οὕτως ἐπληθύνθη εἰς μέγιστον βαθμὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν *ταραντολάτων*.

Αὐτὴ ἡ νευρικὴ κατάστασις διεδόθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ θεραπεία τῶν κατὰ τὸ λέγειν αὐτῶν δηχθέντων ὑπὸ τῆς ταραντέλλας, κατέστη κανονικὴ ἑορτὴ, κατὰ περιόδους ὡρισμένας τοῦ ἐνιαυτοῦ τελουμένη, ἣν ὁ λαὸς ἀνέμενεν ἀνυπομόνως. Στρατιαὶ μουσικῶν κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον διέτρεχον τὰς ἐπαρχίας τῆς Νεαπόλεως, παρέμενον ἐν ἑκάστῃ πόλει ἢ πολίχνῃ, ἀναλαμβάνοντες ἐν ἀριθμῷ μεγάλῳ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν. Αὗται αἱ λεγόμεναι ἰατρικαὶ ἑορταὶ, αἱ περιοδικῶς ἀνανεούμεναι, ἐπὶ τέλους ὠνομάσθησαν «Carnavaletto delle Donne» *Ἀπόκρεω τῶν γυναικῶν*, διότι κυρίως παρίσταντο ἐν αὐταῖς γυναῖκες, αἵτινες κατέλειπον τὰ συμφέροντα τοῦ οἴκου των, καὶ κατεσπατάλουν εἰς τὰς ἀλλοκότους αὐτὰς πανηγύρεις πάντα τὰ ἐναποταμιεύματά των. Πολλάκις ἡ μανικὴ αὐτὴ χορεία μετεβάλλετο εἰς ἀληθῆ ὀργιαστικὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ πᾶσα αἰδὼς ἀφίνετο κατὰ μέρος· ἄλλοτε δὲ ὁ νευρικὸς παροξυσμὸς, ὁ μέχρι μανίας καταντῶν, κατέληγεν εἰς αἱματηρὰς σκηνὰς καὶ φόνους καὶ δολοφονίας. Πολλοὶ δὲ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων ἔτρεχον χορεύοντες εἰς δεξαμενὰς καὶ ῥέκατα, ὅπου πίπτοντες ἐπνίγοντο.

Ἡ μανία τοῦ *ταραντισμοῦ* διήρκεσε τρεῖς ἑκατονταετηρίδας. Ἐν πάσῃ τῇ ἀκμῇ αὐτῆς εὑρίσκετο τῷ 1599, ὅτε ὁ Ferrante Imperatore ἐδημοσίευσε τὸ περίεργον σύγγραμμα, ἐν ᾧ μετὰ πάσης λεπτομερείας, πιστεύων αὐτὸς οὗτος ἀπολύτως εἰς τὴν γνώμην τοῦ πλήθους, περιγράφει τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἰοῦ τῆς ταραντέλλας καὶ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη εἶχε σχεδὸν ἐκλίπει κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα, κατέπαυσε δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 18ης, ὅτε οἱ φυσιολόγοι ἐπελήφθησαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως καὶ σπουδῆς τῆς ἀράχνης ταραντέλλας, ἐκ τῶν ὁποίων κατεδείχθη ὅτι εἶνε ζῷον ἀβλαβές· οὕτω δ' ἐξηλείφθησαν αἱ προλήψεις τοῦ ὄχλου. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον σήμερον *ταραντολᾶτοι*, καὶ οὐδεὶς φοβεῖται τὸ ζῷον τοῦτο, τὸ τόσον ἄλλοτε ἐπίφοβον, καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς τόπους, ὅπου κυρίως ἀπαντᾷ εἰς μέγιστον ἀριθμόν. Ὁ ταραντισμὸς τὰ νῦν ἐν Τάραντι καὶ τοῖς περιχώροις ἔμεινεν ὡς μία ἀλλόκοτος παράδοσις τοῦ παρελθόντος. Ἐξαλειφθεὶς δ' ἐντελῶς, ἀφῆκεν ὄπισθεν αὐτοῦ εὔθυμον ἦχον χοροῦ, ἀγαπητὸν εἰς τὸν λαὸν τῆς Νεαπόλεως, τὴν *ταραντέλλαν*, καὶ παροιμίαν ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ.

ΤΡΟΧΟΙ ΕΚ ΧΑΡΤΟΥ

Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» ἀνεφέραμεν τινὰ περὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ κατασκευαζομένων χαρτίνων τροχῶν. Τὸ τοιοῦτο κατ' ἀρχὰς φαίνεται, ἂν οὐχὶ ἄλλο, τοὐλάχιστον παράδοξον. Δὲν ἐννοεῖται ἀμέσως ὅτι ἡ ἐκ χάρτου κατασκευὴ τροχῶν στερεῶν καὶ διαρκῶν εἶνε εὔκολος. Καὶ ὅμως κατασκευάζονται τροχοὶ ἐκ χάρτου, ἔχοντες μόνον τὰ περιβλήματα ἐκ καλοῦ χάλυβος Κρούπ. Ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν πλεονεκτημάτων αὐτῶν δὲν θὰ θεωρηθῶσι βεβαίως περιττά.

Ὁ χάρτης δι' οὗ κατασκευάζονται οἱ τροχοὶ οὗτοι εἶνε χονδρὸς (carton) ἐξ ἀχύρου. Κόπτουσιν αὐτὸν εἰς δίσκους σχήματος κυκλικοῦ, ἔχοντας διάμετρον μικρόν τι μεγαλειτέραν τῆς τοῦ μέλλοντος νὰ κατασκευασθῇ τροχοῦ, διατρυποῦσι δ' αὐτὸν ἐν τῷ κέντρῳ, ὅπως διέλθῃ ἐκεῖθεν ὁ ἄξων. Ἡ τῶν τροχῶν κατασκευὴ γίνεται κατὰ τρία μεγέθη τῶν 68, τῶν 86 καὶ τῶν 115 ἑκατοστομέτρων. Προσκολλῶσι διὰ κόλλας ἀμύλου ἀνὰ τρεῖς τῶν κοπέντων δίσκων, καὶ τοὺς τριπλοῦς τούτους δίσκους συγκολλῶσιν ἀκολούθως ἄχρις οὗ σχηματισθῇ σῶμα πάχους 90—120 ἑκατοστομέτρων. Τὸ σῶμα τοῦτο ὑποβάλλουσιν εἰς ὑδραυλικὴν πίεσιν 650,000 χιλιογράμμων, μεταβάλλουσαν αὐτὸ εἰς πυκνὴν πλάκα.

Τὰς πλάκας ταύτας ξηραίνουσιν ἀκολούθως ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἐν κλιβάνῳ ὑπὸ θερμοκρασίαν 50 βαθμῶν τοῦ ἑκατοβάθμου θερμομέτρου. Εἶτα συγκολλῶσι πολλὰς ἐξ αὐτῶν, ἃς ὑποβάλλουσιν αὖθις εἰς ὑδραυλικὴν πίεσιν,—ξηραίνουσι τὰ σχηματισθέντα σώματα ἐκ νέου καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν ἄχρις οὗ καταστήσωσιν αὐτὰ σκληρὰ ὡς ξύλον. Μετὰ ἓξ ἑβδομάδων τοιαύτην ἐργασίαν οἱ δίσκοι ἔχουσι πάχος περὶ τὰ 12 ἑκατοστόμετρα. Μεταχειρίζονται 170 φύλλα χάρτου χονδροῦ διὰ τοὺς τροχοὺς τοῦ 1 μ. καὶ 10 ἑκατοστομέτρων, καὶ 100 φύλλα διὰ τοὺς τροχοὺς τῶν 68 ἑκατοστομέτρων διαμέτρου.

Ὁ δίσκος τίθεται τότε ἐπὶ τοῦ τόρνου, περιβάλλουσι δ' αὐτὸν διὰ χαλυβδίνων ταινιῶν ὑπὸ ὑδραυλικὴν πίεσιν 1, 500 χιλιογράμμων κατὰ τετραγωνικὸν δάκτυλον, ἄχρις οὗ χάρτης καὶ

χαλύβδιναι ταινίαι σχηματίσωσιν ἓν καὶ μόνον σῶμα. Ἀμφότερα τὰ ἐπίπεδα τοῦ τροχοῦ καλύπτονται διὰ παχέος σιδηροῦ ἐλάσματος προσαρμοζομένου διὰ σιδηρῶν ἥλων. Ὑποβάλλουσιν ἐπίσης τόν τε ἄξονα καὶ τὴν τόρμην εἰς ὑδραυλικὴν πίεσιν καὶ καλύπτουσι τὸν τροχὸν διὰ διπλοῦ στρώματος βαφῆς φαιᾶς.

Τὸ βάρος μεγάλου τροχοῦ εἶνε 567 χιλιόγραμμα, ὑπολογιζόμενα ὡς ἑξῆς: πεπιεσμένος χάρτης, 92· χαλύβδιναι ταινίαι, 280· τόρμη, 70· ἧλοι, 25· ἔλασμα σιδηροῦν τῶν ἐπιπέδων, 100.

Οἱ πρῶτοι χάρτινοι τροχοὶ κατεσκευάσθησαν τὸ 1869 ὑπὸ τοῦ Ῥιχάρδου Νόρτων Ἄλλεν, ἐν τῷ κράτει τῆς Βερμόντης τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Σήμερον τὰ «Ἐργοστάσια τῶν χαρτίνων ἁμαξοτροχῶν τοῦ Ἄλλεν» ἀποτελοῦσι μέρος τῶν μεγάλων ἐργοστασίων τοῦ ἐν Σικάγῳ **Pullmann**. Τὰ ἐργοστάσια ταῦτα κατασκευάζουσι κατὰ μέσον ὅρον 28 τροχοὺς καθ' ἑκάστην, εἴτε 730 κατὰ μῆνα. Νῦν δὲ προτίθενται νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν κατασκευήν.

Χάρτινος τροχὸς διαμέτρου 86 ἑκατοστομέτρων πωλεῖται ἀντὶ 400 φράγκων, ἐνῷ ὅμοιος σιδηροῦς δὲν στοιχίζει πλέον τῶν 75. Μεθ' ὅλην τὴν μεγάλην ταύτην διαφοράν, ὁ χάρτινος τροχὸς εἶνε οἰκονομικώτερος διότι εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ διαρκέστερος. Διὰ τῶν ἐκ σιδήρου τροχῶν μόλις διατρέχεται διάστημα 160, 000 χιλιομέτρων, ἐνῷ οἱ χάρτινοι ἀντέχουσιν εὐκόλως εἰς διάστημα 640,000 χιλιομέτρων. Ὁ χονδρὸς χάρτης ἀποτελεῖ στρῶμα, ἐφ' οὗ ἐξουδετεροῦνται αἱ ἀναπάλσεις, καὶ χαλαροῦται ἡ ἀντίστασις. Ὅταν αἱ χαλύβδιναι ταινίαι κατατριβῶσιν, ἀντικαθίστανται, καὶ ὁ αὐτὸς τροχὸς χρησιμεύει ἐπὶ χρόνον, οὗτινος ἡ διάρκεια εἰσέτι ἀγνοεῖται. Οἱ τροχοὶ οὗτοι εἶνε στερεώτατοι· ἐπὶ 10 ἤδη ἔτη, καθ' ἃ μεταχειρίζεται αὐτοὺς ἡ **Pullmann Palace Car Compagny**, οὔτε δυστύχημα συνέβη οὔτε τροχός τις ἐθραύσθη.

Ἤρχισαν ἤδη καὶ ἐν Γερμανίᾳ νὰ δοκιμάζωσιν ἐπί τινων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τοὺς ἀμερικανικοὺς τροχούς, καὶ τὰ πειράματα ὑπῆρξαν λίαν εὐάρεστα. Τίς θὰ ἐτόλμα ποτὲ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι θὰ ἤρχετο ἡμέρα, καθ' ἣν οἱ ἐκ χάρτου τροχοὶ θὰ ἐπροτιμῶντο τῶν σιδηρῶν, καὶ ὅτι ὁ ἐλαστικὸς καὶ ἄπαλὸς χάρτης θὰ ἀντικαθίστα τὸ μέταλλον!...

Π.

Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι

Θαυμασία εἶνε ἡ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐπίδοσις τῆς γεωργίας, ἥτις ἀπασχολεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν. Οὐδεὶς ἕτερος παραγωγικὸς πλούτου κλάδος δύναται ἐν Ἀμερικῇ νὰ παραβληθῇ πρὸς ταύτην ὑπὸ τὴν τριπλῆν ἔποψιν τῆς ἐκτάσεως τῶν ἔργων, τῆς ταχύτητος τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ δημοσίου πλούτου. Ἡ γεωργία παρέχει τροφὴν ἀφθονον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις εἰς 51 ἑκατομμύρια κατοίκων, χορηγεῖ δὲ καὶ ἔξω αὐτῶν προϊόντα, ὧν ἡ ἀξία ἀνέρχεται περίπου εἰς 4 δισεκατομμύρια καὶ 125 ἑκατομ. φράγκων. Ἕνεκα δὲ τῆς διαφορᾶς τῶν χωρῶν καὶ τῆς ποικιλίας τοῦ ἐδάφους πολλὰ εἰσὶ τὰ καλλιεργούμενα εἴδη. Ἡ ὄρυζα θαυμασίως εὐδοκιμεῖ κατὰ τὰς ἑλώδεις γαίας τῆς Ἀλαβάμας, τῶν δύο Καρολινῶν, τῆς Φλωρίδος, τῆς Γεωργίας, τῆς Λουϊσιάνης, τοῦ Μισσισιπῆ καὶ τοῦ Τεξᾶς. Καλύπτει αὕτη ἐπιφάνειαν 70 χιλιάδων ἑκταρίων, ἡ δὲ συγκομιδή αὐτῆς ἐν ἔτει 1880, κατὰ τὴν νεωτέραν ἀπογραφήν, ἀνῆλθεν εἰς 110 ἑκατομμύρια ἀγγλικῶν λιτρῶν ἤτοι εἰς 50 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων. Ἀφ' ἑτέρου τὸ ζαχαροκάλαμον, εἰ καὶ σχετικῶς πρὸς ἄλλα ἔτη ἤδη δὲν εὐδοκιμεῖ, καταλαμβάνει ἕκτασιν 110,000 ἑκταρίων, καλλιεργεῖται δὲ καὶ αὐτὸ ἐν αἷς χώραις ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω ἐκτὸς τῆς βορείου Καρολίνης· ἐκ τούτου παράγονται 179,000 βυτία σακχάρεως καλλίστης ποιότητος, καὶ 16 ἑκατομμύρια γαλλόνια κατωτέρας, ὧν ὅλων ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 578 ἑκατομμύρια φράγκων.

Τέλος καθ' ἁπάσας τὰς μεσημβρινὰς χώρας ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομμύρια ἑκταρίων κατέχουσιν αἱ φυτεῖαι τοῦ βάμβακος, ὧν ἡ ἐτησία πρόσοδος φθάνει τὸ ἓν δισεκατομμύριον φράγκων· ὁ δὲ καπνός, ὅστις σπείρεται ἐπὶ ἐκτάσεως 500 χιλιάδων πλέθρων, ἀποφέρει κατὰ μέσον ὅρον 115 ἑκατομμύρια φράγκων. Ἐκ τῶν δημητριακῶν καρπῶν—ἀραβοσίτου, βρώμης, σικάλεως, κριθῆς καὶ σίτου—ὑφ' ὧν καλύπτεται ἔκτασις ὁλικὴ 45,686,000 ἑκταρίων, συγκομίζονται κατὰ τὰ εὔφορα ἔτη, οἷα ἦσαν τὸ 1879 καὶ 1880, πλείονα τῶν 987 ἑκατομμυρίων ἑκατολίτρων, ἐξ ὧν τὰ 167 ἑκατομμύρια εἰσὶ σῖτος. Ἡ ἀξία τῆς συγκομιδῆς ταύτης εἶνε 2, 500, 000, 000 φράγκων· ἐὰν δὲ πρὸς ταύτῃ ὑπολογισθῇ ἡ ἀξία τῆς συγκομιδῆς τῶν γεωμήλων, τοῦ καπνοῦ, τοῦ βάμβακος, καὶ τῶν ὀπωρῶν, ἡ ἐκ τῆς γεωργίας πρόσοδος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀνέρχεται εἰς 8 δισεκατομμύρια καὶ ἥμισυ, εἰς ποσὸν τουτέστι ἀνώτερον τοῦ ἡμίσεος τῆς ὅλης αὐτῶν προσόδου. Λίαν δ' εὐκόλως θὰ ἠδύναντο οἱ Ἀμερικανοὶ νὰ ἀναπτύξωσιν ἐπὶ πλέον τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους αὐτῶν δι' ἐπιστημονικωτέρας καλλιεργείας, μεταχειριζόμενοι τεχνητὰ λιπάσματα καὶ εἰσάγοντες τὴν ἀμειψισπορίαν, ἀλλ' οὐδαμῶς περὶ τούτου σκέπτονται, καθόσον ἄπειροι εἰσὶν εἰσέτι αἱ εἰς τὴν διάθεσίν των εὑρισκόμεναι παρθένοι καὶ εὔφοροι γαῖαι.

Γ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ διατελοῦσι πάντα ὑπὸ ἐποπτείαν· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν μαγειρείων τοῦ Κοινοβουλίου, παρετέθησαν κατὰ τὴν ἐφετεινὴν σύνοδον μέχρι τῆς 5 Αὐγούστου 6754 προάριστα καὶ 6136 ἄριστα· ἡ πληθὺς αὕτη εἶνε πολλῷ κατωτέρα τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Τὸ νοικοκυριὸ

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ

Δὲν στεροῦνται ἐνδιαφέροντος αἱ ἑπόμεναι λεπτομερεῖς πληροφορίαι περὶ τοῦ *νοικοκυριοῦ* τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας καὶ περὶ τοῦ προσωπικοῦ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν θεραπείαν αὐτῆς.

Ἡ ἀνωτάτη τοῦ οἴκου διεύθυνσις εἶνε ἀνατεθειμένη εἴς τινα ἐπιστάτην, ὅστις, ἐκτὸς τῆς τροφῆς καὶ τῆς κατοικίας, ἀπολαμβάνει καὶ ἐτήσιον μισθὸν 17,500 φράγκων. Βοηθεῖται δ' οὗτος ὑπὸ τεσσάρων προσώπων, ὧν ἔργον εἶνε ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία, ἡ ἐπίβλεψις τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἡ μετὰ τῶν προμηθευτῶν συναλλαγή. Ὁ ἐπιστάτης ἔχει ἐπὶ πλέον δύο ὑπηρέτας εἰς τὴν διάθεσίν του.

Ὁ ἀρχιμάγειρος ἔχει τὴν αὐτὴν ὡς ὁ ἐπιστάτης ἀκολουθίαν, τέσσαρας τουτέστι βοηθούς, ὧν ἕκαστος λαμβάνει 8,000 φράγκα κατ' ἔτος. Οὗτοι δ' ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ παραλάβωσι καὶ τέσσαρας ἑτέρους ὑποβοηθούς, ὧν ἕκαστος ἔχει μισθὸν ἐτήσιον 5,000 φράγκα. Ἐπὶ πλέον εἰς τὸ μαγειρεῖον τῆς βασιλίσσης ἐργάζονται 2 ὑπηρέται, 2 παραμάγειροι, 2 εἰδικοὶ ἐπὶ τῶν ψητῶν μάγειροι, 4 ὑπηρέται καὶ 2 ὑπηρέτριαι προωρισμέναι διὰ τὸ πλύσιμον τῶν διαφόρων σκευῶν, 1 ἐπιτηρητὴς τῶν προμηθειῶν, 2 εἰδικοὶ ἐπὶ τοῦ μαγειρεύματος τῶν ὀσπρίων καὶ 2 θερμασταὶ ἐργαζόμενοι ἐν τῇ εὑρισκομένῃ ἐν τῷ μαγειρείῳ ἀτμομηχανῇ. Τὸ δὲ προσωπικὸν τοῦ ζαχαροπλαστείου ἀποτελεῖται ἐκ δύο ζαχαροπλαστῶν, ὧν ἕκαστος λαμβάνει ἀνὰ 7500 φράγκα ἐτήσιον μισθὸν, ἐκ 4 βοηθῶν, 1 πλακουντοποιοῦ μετὰ 5 βοηθῶν, 1 ὑπηρέτου ἐκτελοῦντος τὰς διαφόρους παραγγελίας, καὶ 3 γυναικῶν εἰδικῶν ἐπὶ τῆς παρασκευῆς τοῦ καφὲ καὶ τῆς σοκολάτας.

Ὁ δὲ **gentleman** οἰναποθηκάριος καὶ ζυθοποθηκάριος τῆς χαριτοβρύτου ἀνάσσης ἀπολαμβάνει μισθὸν ἐτήσιον ἐκ 12,500 φράγκων. Ὑπάγονται δὲ αὐτῷ τρεῖς ὑποδιευθυνταὶ τῶν ἀποθηκῶν καὶ εἷς βοηθός.

Τ' ἀργυρᾶ σκεύη, ὧν ἡ ἀξία φθάνει εἰς 75 ἑκατομμύρια φράγκων, εἰσὶν ἐμπεπιστευμένα εἰς τὴν φύλαξιν τριῶν θεραπόντων, ὧν ἕκαστος λαμβάνει ἐτησίως 3,500 φρ., ἑνὸς κατωτέρου ὑπηρέτου καὶ ἓξ βοηθῶν. Καὶ τέλος 30 πρόσωπα ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν θέρμανσιν τῶν δωμάτων τῆς ἀνάσσης.

Ἐν ὅλῳ λοιπὸν τὸ προσωπικὸν τῆς θεραπείας τῆς ἀνάσσης Βικτωρίας ἀποτελεῖται ἐξ ἐνενήκοντα τεσσάρων ἀτόμων.

Γ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῷ κακουργοδικείῳ.

Ἀγορεύει ὁ συνήγορος κ. Μ*, οὗτινος ὁ λόγος ἀποκοιμίζει ἕνα τῶν δικαστῶν.

Ὁ κύριος Μ*, αἰσθάνεται προσβαλλομένην τὴν δικηγορικήν του φιλοτιμίαν ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ δικαστοῦ καὶ διακόπτει ἐν τῷ μέσῳ τὸν λόγον του.

— Συγγνώμην, κύριε πρόεδρε, λέγει· θὰ περιμείνω νὰ ἐξυπνήσῃ ὁ κ. δικαστὴς διὰ νὰ τελειώσω τὸν λόγον μου.

— Πολὺ καλά, κύριε Μ*... Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴσως περιμένει νὰ τελειώσετε σεῖς διὰ νὰ ἐξυπνήσῃ.

* * *

Ἡ κυρία Κ... ἀποφασίζει νὰ ἀποβάλῃ τὴν ὑπηρέτριάν της καὶ τῆς κρατεῖ ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν μισθῶν της 3 φράγκα διὰ μίαν φιάλην ἣν εἶχε θραύσει.

— Καὶ πῶς; λέγει ἡ Σοφία, 'ς τὸ 'δικό σας τὸ 'σπῆτι πληρώνουν ἡ ὑπηρέταις τῆς ζημιαίς! Τότε ἔπρεπε νὰ μοῦ τὸ 'πῆτε προτήτερα, γιὰ νὰ 'πρόσεχα.

* * *

Εἷς νεόπλουτος ἠρώτα προχθὲς τὸν πνευματώδη κ. Π... τί εἶνε πλοῦτος.

— Εἶνε ἕνα πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Π*, τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸν οὐτιδανὸν ἄνθρωπον νὰ φαίνεται εἰς τὴν κοινωνίαν πῶς εἶνε κάτι τι.

* * *

Ὁ πλοῦτος εἶνε καλὸς ὑπηρέτης, ἀλλὰ κακὸς κύριος.

* * *

Ἐν τῷ πλημμελειοδικείῳ.

— Κυρία, λέγει ὁ πρόεδρος, κατηγορεῖσθε ὅτι ἐχύσατε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐνάγοντος λεκάνην πλήρη ῥυπαροῦ ὕδατος.

— Ἀλήθεια, κύριε πρόεδρε· ἀλλὰ τὸ ἔκαμα κατὰ λάθος, διότι ἐπῆρα τὸν κύριον διὰ τὸν σύζυγόν μου.

* * *

— Διατί ὀνομάζουν τὰς διπλωματικὰς ἀνακοινώσεις *ἐγκυκλίους*;

— Διότι στρέφονται *κύκλῳ* τοῦ ἀντικειμένου χωρὶς ποτὲ νὰ ἐπιτύχωσιν αὐτοῦ.

* * *

Ἰταλικὴ παροιμία.

Ὅταν νέος νυμφεύεται νέαν, ὁ Θεὸς παρίσταται εἰς τὸν γάμον. Ὅταν γέρων νυμφεύεται νέαν, ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τὴν εὐλογίαν του. Ὅταν ὅμως νέος νυμφεύεται γραῖαν, ὁ Θεὸς οὔτε παρίσταται εἰς τὸν γάμον, οὔτε τὴν εὐλογίαν του ἀποστέλλει.

* * *

Πατήρ τις εἶχεν ἀσχημοτάτην κόρην, ἣν ἐνύμφευσε μετὰ τυφλοῦ. Μετὰ καιρὸν ἔρχεται ὀφθαλμιατρός τις, ὅστις προσφέρεται νὰ θεραπεύσῃ τὸν τυφλόν.

— Κάνε τὴ δουλειά σου, λέγει ὁ πενθερός· ἅμα

σὺ τοῦ ἀνοίξῃς τὰ 'μάτια, ἐγὼ θ' ἀναγκασθῶ νὰ πάρω 'πίσω τὴν κόρη μου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἡ κακὴ συντροφία ὁμοιάζει τὸν καπνὸν τοῦ σιγάρου· ἀδύνατον νὰ μείνῃ τις μετ' αὐτῆς ἐπὶ μακρὸν χωρὶς νὰ ἀποκομίσῃ τὴν ὀσμήν της.

* * * Τὰ μετάξινα ὑφάσματα, τὰ βελοῦδα καὶ ἄλλα πολύτιμα κοσμήματα σβεννύουσι τὸ πῦρ τοῦ μαγειρείου.

* * * Οὐδὲν ὑπάρχει βάρος ὀχληρότερον τοῦ καιροῦ, τὸν ὁποῖον δὲν εἰξεύρει τις πῶς νὰ διέλθῃ.

* * * Ἡ ἀργία ὁμοιάζει κατὰ τοῦτο πρὸς τὴν σκωρίαν, ὅτι κατατρίβει τὸν κατεχόμενον ὑπ' αὐτῆς πολὺ πλειότερον ἢ ἡ ἐργασία.

* * * Ἡ καλῶς κατεσκευασμένη καὶ ἰσχυρὰ κεφαλὴ ἐξοικειοῦται πρὸς ὅλα τὰ προσκεφάλαια, τὰ ὁποῖα αἱ τροπαὶ τῆς τύχης δύνανται νὰ θέσωσιν ὑπ' αὐτήν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ τῶν Παρισίων ὁ κ. Hardy παρουσίασε δεκαεπταετῆ κόρην, ἥτις ἐπὶ διαφόρων μερῶν τοῦ σώματός της ἔχει πολυάριθμα στίγματα ὑπὸ τριχῶν κεκαλυμένα δίδοντα αὐτῇ τὴν ὄψιν ἀληθοῦς τίγρεως· ἓν τοιοῦτον στίγμα ἔχει ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καὶ ἡ μήτηρ τῆς κόρης ταύτης, ἧς πατρὶς εἶνε ἡ Ἱσπανία.

Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο καὶ ἐνδιαφέρον φαινόμενον ἐκτίθεται συνήθως ἐν κινητῷ τινι παραπήγματι καθ' ἃς ἡμέρας δὲν ἀποτελεῖ τὸ κόσμημα τῶν ἀκαδημαϊκῶν συνεδριάσεων.

Ἐν Πρωσσίᾳ μελετᾶται ἡ βελτίωσις τῆς διδασκαλίας τῶν ταχυδρομικῶν περιστερῶν τῶν διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν προωρισμένων. Πρὸς τοῦτο μέλλουσι νὰ ἱδρυθῶσι σταθμοὶ κατὰ τὰ πρὸς ἀνατολὰς φρούρια τῆς αὐτοκρατορίας καὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν παραλίων τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Ἡ Ῥωσσία κατέχει ἤδη τοιούτους σταθμοὺς καθ' ἅπαντα τὰ πρὸς δυσμὰς φρούρια.

Περιέργους πληροφορίας εὑρίσκομεν περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις κατασκευῆς τεχνητῶν ὀδόντων ἔν τινι στατιστικῇ, ἣν ὀφείλομεν εἰς τὴν ἐπιμονὴν πολυπράγμονός τινος Ἀμερικανοῦ.

Κατὰ ταύτην, τὰ κατασκευάζοντα τεχνητοὺς ὀδόντας ἐργοστάσια ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀνέρχονται εἰς δώδεκα, παράγοντα κατ' ἔτος δέκα ἑκατομμύρια ὀδόντων.

Ὁ πρὸς ἔμφραξιν δὲ τῶν ὀπῶν τῶν ἐφθαρμένων ὀδόντων καταναλισκόμενος χρυσὸς ἐν τοῖς καταστήμασι τούτοις κατὰ τὸ αὐτὸ ἐτήσιον διάστημα ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν δώδεκα ἑκατομμυρίων καὶ πεντακοσίων χιλιάδων φράγκων.

Ὁ κεραυνὸς κατέστρεψεν ἐσχάτως τὴν ἐν Mount Vernon τῆς Βιργινίας γιγάντειον δρῦν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας ὁ Βασιγκτὼν, ὁ *πατὴρ τῆς πατρίδος*, συνείθιζε νὰ ζητῇ ἀνάπαυλαν κατὰ τὸ θέρος καὶ τὴν ὁποίαν διὰ τοῦτο οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπεκάλεσαν δρῦν τοῦ Βασιγκτῶνος.

Τὸ Mount Vernon κεῖται ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ποτομάκου, ὑπῆρξε δὲ ἡ τελευταία διαμονὴ τοῦ Βασιγκτῶνος, ὅστις ἀπέθανεν αὐτόθι τὴν 14 Ὀκτωβρίου (ν.) 1799. Εἰσέτι σώζεται ἐκεῖ τὸ μνῆμά του.

Τὴν σπουδαιότητα τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ διὰ τὴν Ἀγγλίαν καταδεικνύει καὶ ἡ ἀκόλουθος στατιστικὴ τῶν δι' αὐτῆς διαβάντων πλοίων κατὰ τὸ 1881.

Ἀγγλικὰ	2,251
Γαλλικὰ	109
Ὁλλανδικὰ	71
Αὐστροουγγρικὰ	64
Ἰταλικὰ	52
Ἱσπανικὰ	46
Γερμανικὰ	45
Ῥωσσικὰ	20

Ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης Κρατῶν διέβησαν διὰ τοῦ πορθμοῦ πλοῖα ἐν συνόλῳ 69.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Διατροφὴ τῶν νηπίων.

Κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς τροφῆς τῶν παίδων συζητήσεις τῆς τελευταίας ἐν Σαλσβούργῃ συνόδου τῶν φυσιοδιφῶν ἐξήχθησαν τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα·

1). Ἡ καλλίστη τροφὴ διὰ τοὺς παῖδας εἶνε τὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν γάλα, ἑκάστη δὲ μήτηρ πρέπει νὰ θεωρῇ ὡς ἱερὸν καθῆκον τὴν διατροφὴν τοῦ τέκνου της.

2). Σπανιώταται εἶνε αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ γυνὴ ἐν καλῇ καταστάσει δὲν δύναται ἀληθῶς νὰ ἐκπληρώσῃ μέχρι τέλους, ἢ καὶ οὐδόλως, τὸ ἱερώτερον δι' αὐτὴν καθῆκον.

3). Ὅπου ὅμως ἕνεκεν ἀσθενείας ἢ καὶ ἄλλων αἰτίων, ἢ καὶ ἕνεκεν ἐλλείψεως γάλακτος, δὲν δύναται νὰ προσφερθῇ ἡ τῆς μητρὸς τροφή, τότε δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ τὸ τῆς μητρὸς γάλα διὰ τὴν πρώτην ἑξαμηνίαν ὑπὸ προσφάτου γάλακτος ζῴου, ἰδίως ὅμως τοῦ βοείου, ἁρμοδίως παρασκευαζομένου.

4). Πάντα τὰ λοιπὰ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀφθόνως εὑρισκόμενα τεχνητὰ παρασκευάσματα, οἷον ἄλευρα γαλακτοῦχα, συμπεπυκνωμένα γάλακτα κ.ἄ.π. πρέπει νὰ ἀποσκορακισθῶσι καθὸ ἧττον θρεπτικὰ καὶ εὔπεπτα ἀπὸ τὸ καταλλήλως παρασκευαζόμενον βόειον γάλα.

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»